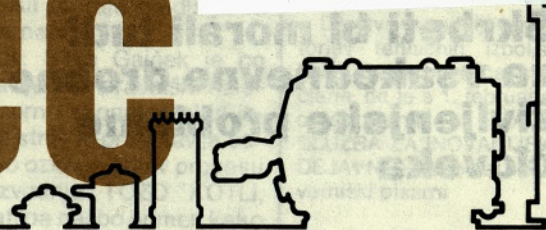

Emajlirec

glasilo delovne organizacije emo celje

LETO XXXVII - ŠT 3-4 - 28. FEBRUAR 1987

8. marec - za vse ženske sveta

V vseh državah sveta ženske delijo usodo svojega naroda in skoraj povsod na svetu se nahajajo v slabšem položaju kot moški. Se mnogo huje je ženam v manj razvitih državah.

Ob prazniku, ki je vsaj enkrat v letu posvečen samo ženam, razmišljamo za razliko od predhodnih let, zgolj o tem, v kakšnem položaju so da-

nes, ne samo naše ženske, temveč ženske sveta nasploh.

Zgodovinski boj žensk za enakopravnost v naši družbi samo potrjuje, da se je bilo tudi pri nas potrebno boriti za položaj in priznanje, kot ga je danes deležna v naši družbi sodobna ženska. Njen boj v naši revoluciji, njen boj za razvoj samoupravne socialistične družbe, njen

prispevek k družbeno ekonomskemu razvoju domovine dokazuje, da je naša ženska zastopana na vseh položajih in dolžnostih v gospodarstvu, družbenih dejavnostih in družbeno političnih organizacijah. Ne moremo več trditi, da je še vedno »močnejši« spol tisti, ki zapostavlja ženske na področju družbene enakopravnosti.

Izpostavimo raje boj za enakopravnost v družbi, saj vemo, kako veliko in pomembno delo opravljajo žene doma, v svojih družinah, za kar imajo sicer malo družbenega priznanja.

Največji del bremena, ki ga nalaga družina, je še vedno največkrat na ramah ženske, samo en dan v letu ne more razbremeniti žene in matere

skrb, čeprav se vsi člani družine trudijo, da je na ta dan v središču pozornosti. Sicer pa tudi tukaj brez revolucionarnosti ne gre, čeprav lahko zapišemo, da smo naše težave in ovire na račun spola preživeli, naša miselnost je že osvojila velik del enakopravnega mišljenja, ki je zaživelo tudi že v praksi.

Vendar pa povsod v svetu ni tako, boj za enakopravnost se še ni povsod končal, saj mnogokje še prevladujejo nazadnjaška gledanja na račun žensk.

V ZDA trdijo ženske, da zaposlena žena nima enakih možnosti za napredovanje pri tistih sposobnostih, kot jih imajo moški. Dokazujejo celo diskriminacije v plačah za enako delo. V ZR Nemčiji obstajajo številne ustanove za pomoč ženam, ki se počutijo že skoraj ogrožene zaradi neenakopravnih odnosov do njih, o tem na katerih stopnji boja za enakopravnost pa so šele ženske dežel v razvoju, posebej v Afriki, kjer jih izključujejo glede vprašanj razvoja pa je tudi vsem na jasno. O problemih, s katerimi se srečujejo današnje ženske sodobnega sveta, pišejo revije in tedniki več kot dovolj, zato ne morem trditi, da je enakopravnost že dosežena.

Kaj se slavi ob dnevu žena?

Nehajmo poudarjati, kaj je ženska in kaj ni, poudarjajmo solidarnost in humanost ljudskih odnosov. Bolj mislimo na vzgojo mladine brez priokusa ponižanja na račun žensk in jih z zgledom vidimo v življenje brez podcenjevanja.

**Iskrene čestitke
ob dnevu žena**

Skrbeti bi morali tudi za vsakodnevne drobne življenjske probleme človeka

Čeprav v naši socialistični samoupravni družbi nenehno poudarjamo skrb za človeka, tudi za njegove drobne življenjske probleme, ki pravzaprav sestavljajo človekovo življenje, velikokrat na vse to pozablamo in hodimo mimo njih tudi takrat, ko bi bila za rešitev drobnega človekovega problema potrebna samo dobra beseda ali najmanjša pozornost. Za to so različni vzroki, med najmočnejše pa zadnja leta prav gotovo sodi močan prodor malomeščanske psihologije potrošniške družbe, ki odtuja, dehumanizira in razvrednoti človeka, čeprav bi se morala skrb za njega nenehno povečevati, da bi nam resnično v vseh pogledih postal prvi in najpomembnejši.

Z vsem tem smo se doslej v vsakodnevem življenju premalo soočali, čeprav je že pred desetletjem slovenska zveza komunistov opozarjala in napovedovala boj nekaterim že močno prisotnim idejnim in estetskim odklonom razvrednotenja sporočila in vsebine umetniškega ustvarjanja, kot posledice prodora malomeščanske ideologije. Takrat so bili močno prisotni pojavi, ki še danes niso povsem izkoreninjeni, namreč zanikanje vseh dosežkov in pridobitev naše revolucije, samoupravljanja in socializma nasploh, zanikanje vsega tistega, kar je dragocenega nastajalo v tisočletnem razvoju človeške misli in kulture, pa celo zanikanje humanizma kot nečesa preživelega, kar je v bistvu preživela predvojna malomeščanska ideologija. Vse to je seveda zavajalo naše ljudi, še predvsem mlado generacijo, ki ni doživljala narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije ter po vojne izgradnje in obnove domovine, od resničnih problemov in vrednot našega življenja.

Tem pojavom podajata roko tudi birokratizem in tehnokratizem in tako človek velikokrat s svojimi težavami in drobnimi problemi ostaja sam, čeprav, kot že rečeno, zelo radi poudarjamo skrb za človeka.

V sedanjih zaostrenih gospodarskih razmerah, ki jih pogujejo tudi težke mednarodne gospodarske in politične razmere, ko se je realno zmanjšal življenjski standard in ko je viden razkorak med osebnimi dohodki in rastjo cen, je skrb za človeka še izjemno pomembna. To skrb pa ne bi smeli omejevati samo na različne denarne podpore ob daljši bolezenski odsotnosti ali nabavi ozimnice in podobno, za kar tudi nimamo ustrezne metodologije in evidence, temveč jo razširiti na vse težave in probleme, ki pestijo človeka, delavca – sodelavca. Teh pa danes že iz navedenih vzrokov ni malo in se prav gotovo ne nanašajo samo na materialno področje. Velikokrat bi tako skrb izrazila že dobra beseda, pozornost do sodelavca in njegovih drobnih problemov v toplem razgovoru in podobno. Med drobnimi problemi je mnogo takih, ki se ne nanašajo na materialna vprašanja, ki bi jih bilo mogoče rešiti le z nekoliko dobre volje, psihologi pa celo pravijo, da se človek že s tem, ko svoj problem ali težavo zaupa drugemu, počuti mnogo bolje. Za vse to nam navadno iz že navedenih pa tudi drugih vzrokov »zmanjka časa«.

Nedvomno bodo v sedanjem času vedno bolj v ospredju materialni problemi pri nekaterih naših sodelavcih z nižjimi osebnimi dohodki in večjimi družinami, o čemer bi morali še posebno skrb voditi v osnovnih organizacijah zveze sindikatov. Ob vsem tem si moramo naliti tudi čistega vina, da ne bodo možna nikakršna povečevanja osebnih dohodkov, če ne bodo pogojena z izvozom na konvertibilno področje, produktivnostjo dela, gospodarnostjo (ekonomičnostjo) dela in donosnostjo dela (rentabilnostjo).

S tem smo hoteli poudariti, da skrb za človeka in premagovanje razkoraka med osebnimi dohodki in podražitvami ni v povečevanju osebnih dohodkov brez gornjih kvalitativnih kazalcev, ker bi sicer še bolj povečevali nestabilnost, temveč v boljsem, racionalnejšem, varčnejšem, kvalitetnejšem in produktivnejšem delu. Tudi to moramo imeti pred očmi, kadar govorimo o človeku in njegovih večjih ali manjših problemih. Z dobrim in odgovornim delom bomo krepili skrb za človeka, ki je in mora biti v naši socialistični družbi največje bogastvo.

Z enotnostjo in sporazumevanjem bomo zmogli tudi težave

Plan delovne organizacije za leto 1987, zajema osnovne cilje poslovne politike v tem letu, katerih izhodišča za planiranje ključnih plan-skih postavk, so izdelana na temelju trenutno znanih pogojev gospodarjenja in številčnih del. Poleg tega smo izvršili revizijo sanacijski ukrepov, opredeljenih v sanacijskem programu kar bi naj pripomoglo k učinkovitejši konsolidaciji celotnega poslovanja.

Plan za leto 1987 je izdelan na osnovi sanacijskega programa in od njega odstopa samo v realnejšem načrtovanju storitev pocinkanja ter odstopa ter uvajanja programa MATELI. Tudi akumulativnost delno zaostaja za prvotnimi predvidevanji predvsem zaradi cenovne problematike, nestimulativnega izvoza ter delno nerealiziranih načrtovanih pogojev pridobitve namenskih kreditov za pokritje izgube in za trajna obratna sredstva, kot osnovnih pogojev finančne konsolidacije DO. Določen zamik se pojavlja tudi pri investiciji v TOZD FRITE.

Prikaz gibanja kvalitativnih kazalnikov poslovanja planiranih za leto 1987 na osnovi ocene za leto 1986.

Osnovne ugotovitve bi bile sledeče:

- proizvodnja je v letu 1986 vrednostno porastla za 111 %, za leto 1987 pa predvidevamo 101 % porast, predvsem na račun

boljšega izkoriščanja kapacitet.

Pri tem smo zaradi primerljivosti vzeli podatek po bruto cenah (80.544 mio), ki je za priznani rabat trgovskim organizacijam večji od spremljene metodologije planiranja proizvodnje v letu 1987;

- eksterna prodaja je bila lani na nivoju inflacijskega porasta, letos pa predvidevamo smejejšo rast;

- Izvoz še nadalje povečujemo, v letošnjem letu še posebej na konvertibilno področje;

- uvoz bo, ob lanskem znižanju, letos ponovno porasel predvsem iz konvertibilnega področja zaradi povečanega obsega kooperacijskih poslov;

- dohodek DO je in bo hitreje rasel kot celotni prihodek, zaradi realizacije varčevalnih ukrepov na vseh področjih (znižanje materialnih vzrokov opredeljenih v analizi 9-mesečnih rezultatov v letu 1986 še minimalna, letos pa naj bi hitreje porastla);

- število zaposlenih bomo letos povečali za 2 %, ker v letu 1986 nismo dosegli planiranega porasta predvsem ključnih proizvodnih delavcev;

- produktivnost bo še nadalje rastla v nadpovprečni višini tako fizična na račun povečanja proizvodnje, kot vrednostna na račun rasta dohodka;

- ekonomičnost in raz-

merje celotnega prihodka do materialnih stroškov se bosta tudi vnaprej izboljševala na osnovi racionalnejšega gospodarjenja in prilaganja možnim virom poslovanja;

- delitvena razmerja na nivoju DO gredo v korist akumulacije, delež OD in skupne porabe v dohodku pa pada tudi na račun porasta prispevkov iz dohodka;

- sredstva za reprodukcijo in družbeni proizvod so v letu 1986 močno porastli v primerjavi z letom 1985 in se njihova nadaljnja realna rast predvideva tudi v letošnjem letu.

Naš osnovni cilj je, da vse pozitivne premike v poslovanju iz lanskega leta (rast produktivnosti, izvoza in dohodka, obvladovanje zalog, izboljšanje likvidnosti, odprava prelivanja virov ObS v dolgoročne naložbe ipd.) ohranimo tudi v letošnjem letu s tem, da vložimo dodatne napore v obvladovanje kakovosti izdelkov, prilaganje trgu, hitrejše opuščanje slabih delovnih navad in v hitrejšo osvajanje novih proizvodov.

Usmerjene inovacije – pravilna pot!

Kako usmeriti mladega strokovnjaka že na začetku, nam je pokazal primer v TOZD KOTLI.

V času sezonskega višja izdelave kotlov, se je pojavilo ozko grlo pri avtomatskem varenju pod praškom.

V TPP je nastala ideja, kako le-to odpraviti. Nastala je torej usmerjena inovacija – naloga. Racionalizacija delovnega procesa naj bi bila v smislu razbremenitve konzolnega varilnega stroja za operacijo varjenja vzdolžnih zvarov na cilindrih na posebnem stroju. Konstrukcije se je lotil tov. Silvo Gajšek, mlad strojni tehnik, ki trenutno služi v JLA.

Nabavili smo varilni avtomat E 13, usmernik 800 A, pnevmatski cilindri (2 kom.), dušilko (2 kom.) in pnevmatski razvodnik. Da bi delo bilo opravljeno čim prej, se je lotil tudi izdelave in naloge vzorno in nad pričakovani končal.

Stroj je uporaben za avtomatsko varenje cilindrov z notranje strani z eno žico. V sodelovanju s tehnologijo varenja bo razvito varenje z dvema žicama.

Tehnološke zmogljivosti stroja:

- območje varilnega toka 300–800 A,
- območje varilne napetosti 24–56 V,
- max. dolžina vzdolžnega zvara 25.00 mm,
- premer cilindra od 1000–3500 mm,
- hitrost varenja 0,2–2 m/min.

Brez posebnih načrtovanj

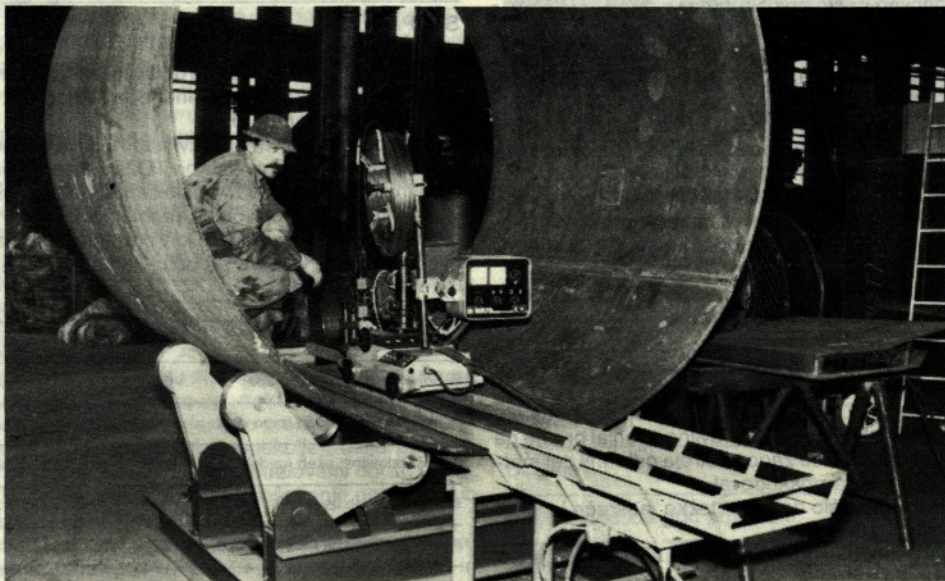
in drugih vlaganj je konkretna usmerjena inovacija na najbolj enostaven način uspešno realizirana. Imamo precejšen umski potencial v mladih tehnikih in inženirjih, ki ga ne znamo izkoristiti.

S konkretnimi zadolžitvami lahko usmerjeno gradimo boljši jutri. Ob uspešni zaključeni inovaciji pa bomo zadovoljni vsi. Mlad strokovnjak, ki je nekaj ustvaril in

DO, ki ima od tega tudi korist. Ali pa raje predlagamo kupe papirja?

Tov. Silvo Gajšek je po opravljeni pripravi nalogi vzorno skonstruiral in izdelal stroj, ki predstavlja odpravo ozkega grla v procesu proizvodnje TOZD KOTLI, hkrati pa naj bo primer, kako delati v bodoče!

Adolf ŽVIŽEJ

Uresničevanje družbenega dogovora o varstvu okolja

V skladu s sprejetim programom obvez in nalog družbenega dogovora o varstvu okolja smo v naši delovni organizaciji realizirali naslednje naloge:

Varstvo voda

1. Na čistilni napravi smo preuredili odtok od filtrirne stiskalnice tako, da ni možen vnos trdnih delcev v Hudinjo v slučaju, ko pride do okvare filtrov pri ostanku filtriranja mulja.

2. Naprava za čiščenje odpadnih emulzij je izdelana, vendar še nismo v stanju v njej delati, ker še ni rešeno sortiranje emulzij. V fazi je konstruiranje posode za ločevanje emulzij.

Varstvo zraka

1. Za zmanjševanje emisij fluora pri proizvodnji frit je naročena posebna pilotna naprava s katero bomo vzorčno preizkušali izločanje fluora iz dimnih plinov. Preizkus bo opravljen, ko bodo to dopuščali vremenski pogoji.

V pripravi je tudi investicijski program-sprememba tehnološkega postopka proizvodnje frit, s katerim nameravamo znižati emisijo fluora v trdnih delcih in hlapih v okviru dopustnih vrednosti, ki bo izveden po sanacijskem programu do leta 1989.

Varstvo pred hrupom

1. Za znižanje hrupa pri proizvodnji frit bomo še v letošnjem letu zgradili posebno kabino – zvočno izolirano, v katero bomo namestili ventilatorje, ki sedaj povzročajo prekomeren hrup. Kabina bo postavljena zunaj proizvodnega objekta, kar bo zmanjšalo hrup v notranjosti in zunanosti objekta.

Ravnanje z odpadki

1. Nad odpadnimi olji vodimo nadzor skladno s Pravilnikom. Naročen in plačan je poseben kontejner za zbiranje in odvoz odpadnih olj. S PETROLOM je sklenjen sporazum za redno odvažanje odpadnih olj.

2. Skladno s Pravilnikom o ravnanju s posebnimi odpadki smo izvršili popis vseh nevarnih snovi ter opredelili način skladiščenja, transportiranja in deponiranja.

ZVEZA KOMUNISTOV

Pri opredelitvi odgovornosti je potrebna doslednost. – Občinski komite ZKS je v začetku tega meseca, na svoji redni seji, razpravljal o vprašanju prenove ZK, obiskih svojih delovnih skupin v osnovnih organizacijah ZK ter opredelitvah osnovnih organizacij ZK v LK Savinja do odgovornosti posameznih članov za nastale težave. Komite je ugovil, da nekatere osnovne organizacije niso dosledno opredelile odgovornost svojih članov. Zahteval je, da ponovno obravnava odgovornost posameznih članov in sprejmejo ustrezne moralnopolitične ukrepe.

V ospredju prenova ZK in akcijsko organiziranje članstva ZKJ. – Nadaljujejo se razprave o prenovi ZK, hkrati pa se začnejo priprave na oblikovanje konferenc osnovnih organizacij ZK namesto dosedanjih akcijskih konferenc komunistov v OZD in svetov ZK v krajevnih skupnostih. O spremembah oblik idejno političnega delovanja in akcijskega organiziranja članstva ZK bo predsedstvo OK ZKS pripravilo tudi posvetovanja s predsedniki sedanjih akcijskih konferenc in sekretarji svetov ZK.

»DIATI« EMO

Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav EMO Celje obvešča svoje člane, da je s 1. februarjem organizirana **PRAVNA SLUŽBA ZA INOVACIJSKO DEJAVNOST** in sicer pri odvetniški pisarni

TOMO MÄCHTIG
in MAJA DOBNIKAR
61000 LJUBLJANA,
Trubarjeva 3
tel. (061) 314-041

Uradne ure so:
v ponedeljek in torek od 17. do 19. ure;
v sredo od 16. do 18. ure.
Svoj prihod lahko najavite po telefonu tudi v drugem času, ker ima pisarna avtomat, ki sprejema telefonske klice.

DIATI in njihovi člani imajo na razpolago brezplačne pravne nasvete.

Če pravna pisarna rabi za posamezen primer več časa kot dve uri mesečno, to zaračuna po svoji tarifi.

Po telefonu pravna pisarna ne bo dajala pravnih nasvetov, ker se ne da ugotoviti ali gre za člana ali za nečlana. Po telefonu lahko dobijo člani pravni nasvet s posredovanjem DIATI (tel.: 213-719) tako, da dobijo odgovor naknadno.

Član DIATI se bo pravni pisarni izkazal o članstvu z izkaznico iz katere mora biti razvidno, da je poravnal članarino.

Članom priporočamo, da se poslužujejo uslug novoustanovljene pravne službe za inovacijsko dejavnost!

Adolf ŽVIŽEJ

Nova industrijska pekarna

V sredini januarja so na Merxovem kompleksu na Zgornji Hudinji odprli novo industrijsko pekarno in hkrati nove štiri žitne silose. Na vsak način izredno pomembna pridobitev, katere vrednost, samo za silose, znaša nekaj več kot 595 milijonov dinarjev. Zmogljivost nove pekarnarje je 2.400 kg kruha in peciva na uro, je pa zgrajena tako, da bodo po potrebi lahko povečevali njeno kapaciteto še za 80 odstotkov. – Novi štiri žitni silosi pa imajo zmogljivosti za 11.200 ton. Njihova vrednost je okoli 324 milijonov dinarjev.

ŠE BOLJ BOMO MORALI RAZVIJATI INOVACIJSKO DEJAVNOST IN JO UČINKOVITEJE POVEZATI V CELOTNO PROIZVODNO DEJAVNOST TER OB TEM Z RAZVOJEM RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI IN USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA PRISPEVATI K DVIGU KVALITETE IN GOSPODARJENJA.

Stanje in problemi varstva pri delu in požarnega varstva v EMO

STANJE IN PROBLEMI VARSTVA PRI DELU

Služba varstva pri delu se je kot strokovna služba na področju varstva pri delu tudi v preteklem letu maksimalno angažirala pri izvajanju številnih nalog in reševanju najrazličnejših problemov s področja varstva pri delu.

Kljub okrnjeni kadrovske zasledbi, do katere je prišlo koncem meseca maja, ko je tretji strokovni delavec zapustil DO, so napor preostalih delavcev le obrodili določene sadove.

V preteklem letu je namreč ponovno prišlo do občutnega zmanjšanja števila nesreč in sicer kar za 1,65 % glede na podatke iz leta 1985.

Neskomorno pa je potrebno poudariti, da je bilo v preteklem letu najmanj nesreč v zadnjih 15 letih, če že ne kar v vsej zgodovini DO EMO, odkar se vodijo evidenco o nesrečah pri delu.

Navedeno stanje pa seveda kaj hitro zbledi pri podatku, da je po 21 letih v DO EMO zopet prišlo do smrtnih nesreč. Pravtako pa so se v preteklem letu pripetile tudi tri težke nesreče.

Do smrtnih nesreč je prišlo dne 13. 10. 1986 v TOZD Posoda v obratu emajlirnice, ko je delavec med delom iz doslej še nepojasnjenih razlogov popil določeno količino raztopine natrijevega nitrata. Posledica popite kemikalije je bila zastrupitev z zelo hitrim smrtnim izidom.

Do prve težje nesreče je v preteklem letu prišlo 11. 3. 1986 v TOZD Odpreski in avtokolesa, kjer je delavec J. J. na nevaren način z roko čistil čeljusti varilnega stroja, hkrati pa je z nogo aktiviral stroj.

Posledica navedenega dejanja je bila močna stisnina 1., 2. in 3. prsta leve roke.

Druga težja nesreča se je pripetila v TOZD Kotli, dne 25. 6. 1986 pri vpenjanju orodja na stiskalnico. Kritičnega dne je delavec Z. L. nepravilno vpenjal orodje na stiskalnico tako, da se je zaradi necentričnosti ob zagonu stroja odkrnil del matrice, kateri mu je priletel v levo oko in mu ga poškodoval.

Dne 7. 8. 1986 pa je v TOZD Posoda prišlo do tretje težke nesreče in sicer pri podajanju kotla v oblikovalni stroj.

Predmetno nesrečo je botrovala nepravilna uporaba zaščitnih rokavic, zaradi česar je delavec K. M. ob podajanju kotla v stroj utrpel močan vrez nad zapestjem leve roke.

Vse težje poškodbe kažejo na opuščanje varnostnih ukrepov in neupoštevanje varnostnih predpisov. Z učinkovitejšo kontrolo s strani nadrejenih odgovornih oseb, bi se hudim posledicam nesreč vsekakor lahko izognili.

Vse težke, prav tako pa tudi vse ostale nesreče je služba varstva pri delu tekoče raziskovala in pri tem redno predpisovala ustrezne ukrepe s katerimi bi se naj v bodoče pravočasno odpravile pomanjkljivosti, ki bi lahko povzročile nesreče. Raziskave nesreč so v 27 primerih odkrile kršitev varnostnih predpisov, zaradi česar je služba varstva pri delu zahtevala uvedbo disciplinskih postopkov proti posameznim kršiteljem. Individualni poslovodni organi so zahteve službe varstva pri delu upoštevali samo v 15 primerih.

Poleg službe varstva pri delu so težke in smrtno nesrečo raziskali še organi notranjih zadev in republiški inšpektor dela, zato bodo posamezni primeri obravnavani na rednem sodišču.

Tudi v letu 1986 je služba varstva pri delu organizirala in pošiljala na periodične in druge zdravniške preglede delavce zaposlene na nevarnih in zdravju škodljivih delih iz posameznih TOZD (DSSS) in sicer iz:

TOZD – Posoda	75 delavcev
TOZD – Emokonteiner	47 delavcev
TOZD – Frite	35 delavcev
TOZD – Odpreski in avtokolesa	69 delavcev
TOZD – Kotli	14 delavcev
TOZD – Orodjarna	2 delavca
TOZD – Radiatorji	9 delavcev
TOZD – Vzdrževanje in energetika	26 delavcev
DSSS	61 delavcev

SKUPAJ: 338 delavcev

Za vse zgoraj navedene delavce so bila izdelana ustrezna poročila in poslana odgovornim osebam z namenom, da se ugotovitve zdravstvene službe upoštevajo pri razporejanju na delo.

Pri organizaciji in pripravi napotnic za periodične zdravniške preglede je prišlo do določenih težav samo v TOZD Emokonteiner kjer do realizacije periodičnih zdravniških pregledov ni prišlo zaradi hudega pomanjkanja delovne sile in s tem v zvezi nastalih proizvodnih problemov.

Služba varstva pri delu je v preteklem letu izvedla številne izobraževalne akcije s področja varstva pri delu, samostojno ali v sodelovanju z oddelkom izobraževanja kadrov.

LETO	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
% poškodovanih oseb skupaj	6,36	6,44	6,21	8,4	5,84	6,12	6,12	6,23	7,09	5,44
% poškodovanih oseb izven dela	1,09	0,9	1,26	1,15	1,57	1,02	0,98	1,35	1,38	1,02
% poškodovanih oseb na delu	6,06	5,46	5,18	5,06	6,83	4,82	5,14	4,88	5,70	4,41
število poškodb izven dela	43	35	47	42	49	32	30	41	42	31
število poškodb na delu	238	213	193	184	212	150	157	148	173	133
število poškodb skupaj	281	248	240	226	261	182	187	189	215	164
število zaposlenih	3951	3899	3722	3639	3106	3115	3052	3030	3032	3012

Tabela prikazuje stanje poškodb v DO EMO v zadnjih 10 letih, glede na spreminjanje števila delavcev.

Tako so se redno odvijala predavanja za novospregate delavce in učence v usmerjenem izobraževanju, ki so prihajali v delovno organizacijo na obvezno prakso. Občasno so bila organizirana in izvedena predavanja za razna strokovna področja (upravljači stiskalnic in strojnih škarij, dvigala, pocinkarje, itd., slednje predavanje je propadlo zaradi neresnosti kandidatov in slabe organizacijske priprave v TOZD). Služba varstva pri delu je pripravila programe predavanja za delo z nevarnimi snovmi za TOZD Emokonteiner in frite, katere je izvedla zunanja pooblaščenca organizacija združenega dela (IVD Maribor, PE – Celje). Rezultati preizkusov znanja iz nevarnih snovi pa so bili izredno slabi.

Tudi za vodstvene delavce so bila organizirana predavanja in preizkus znanja iz varstva pri delu za posamezna področja del. Medvedjo uslugo varstvu pri delu pa je tudi v preteklem letu naredila kadrovska socialna služba, ker je najrazličnejšim vodstvenim in drugim delavcem izdajala odločbe za posamezna dela, ne glede na to ali so ti delavci opravili preizkus znanja iz varstva pri delu ali ne.

V službi varstva pri delu se je tekoče pripravljalo gradivo za vse oblike varnostnega izobraževanja.

V letu 1986 je bilo skupno opravljenih 617 preizkusov znanja za redno zaposlene delavce in sicer 316 iz splošnega dela, 141 iz specialnega dela ter 160 iz specialnega dela za vodstvene delavce.

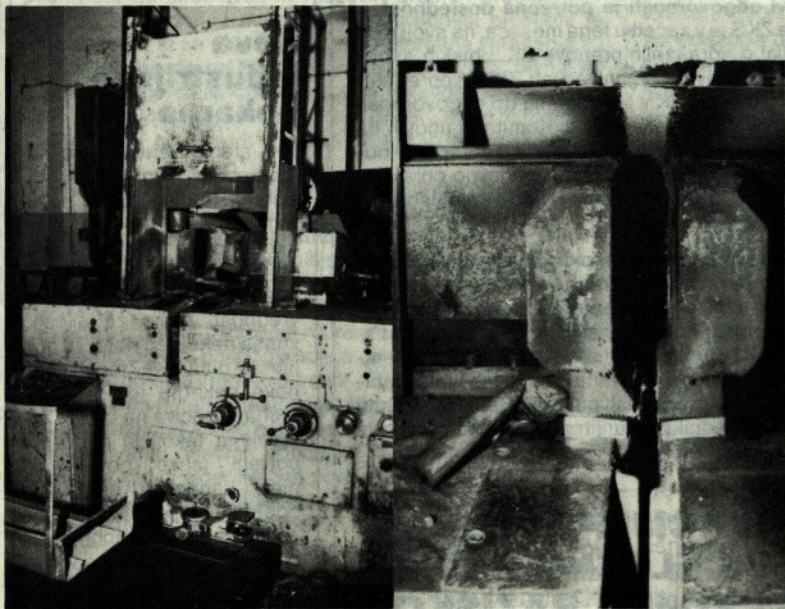
S 1. 6. 1986 je služba varstva pri delu uvedla poleg predavanja za učence v usmerjenem izobraževanju tudi preizkus znanja iz varstva pri delu. Skupno je tako od 234 oseb opravljal preizkus znanja še 160 oseb.

Po večletnih prizadevanjih je službi varstva pri delu ob koncu leta 1986 le uspelo organizirati predavanje iz varstva pri delu in požarnega varstva za vodilne delavce v TOZD in DSSS z ustreznim preizkusom znanja. Kljub skrbnim pripravam in danim možnostim kasnejšega vključevanja v program izobraževanja, pa se nekaterim posameznikom le ni dalo najti časa, da bi navedeno izobraževanje absolvirali, čeprav gre pri tem za neupoštevanje veljavnih zakonskih predpisov. (Pri tem prednjačijo delavci v področju KOPI).

V letu 1986 je služba varstva pri delu pripravila 22 pismenih dogovorov o varnostnih ukrepih na skupnem delovišču (30. člen ZVD, Uradni list SRS št. 47/86), kjer so v naši DO opravljali dela tuji izvajalci del. Na vseh zgoraj navedenih deloviščih je bil opravljen občasni nadzor glede upoštevanja varnostnih in požarnovarnostnih predpisov s strani službe varstva pri delu.

V skladu s 34. členom Zakona o varstvu pri delu pa je služba varstva pri delu v preteklem letu pristojnim inšpekcijskim organom prijavila skupno 21 delovišč na katerih so delavci naših TOZD opravljali dela v tujih delovnih organizacijah. Pri tem pa je potrebno opozoriti na določen problem do katerega je prihajalo pri angažiranju privatnih kooperantov s strani inženiringa izvajanja objektov, ker le ti (privatni kooperanti) običajno niso dostavili ali niso imeli s Pravilnikom o evidencah in prijavah s področja varstva pri delu, predpisane dokumentacije.

V primerih, ko je šlo za nevarnejše objekte je služba varstva pri delu izdelala tudi programe varnostnih ukrepov na delovišču.

Do prve težje nesreče je v preteklem letu prišlo 11. 3. 1986 v TOZD Odpreskov in avtokolesa, kjer je delavec J. J. na nevaren način čistil čeljusti varilnega stroja Miebach, hkrati pa je z nogo aktiviral stroj. Posledica navedenega dejanja je bila močna stisnina treh prstov na levi roki

Kljub kadrovskim težavam pa je služba varstva pri delu več ali manj tekoče izvajala tehnične preglede za novonabavljena in generalno popravljena delovna sredstva.

Po odpravi zapisniško ugotovljenih nepravilnosti pa so bila izdana tudi ustrezna interna obratovalna dovoljenja.

V glavnem zaradi že navedenih kadrovskih težav pa so bili razen redkih izjem povsem opuščeni redni pregledi viličarjev, dvigal in drugih delovnih priprav in naprav.

Ugotovljeno stanje pa pomeni počasno a vendar vztrajno nazadovanje že doseženega nivoja varstva pri delu v DO. To velja še tem bolj, ker so delovna sredstva v glavnem že zelo izrabljena in bi se le s pravočasnimi strokovnimi pregledi ugotovljene napake lahko odpravile še preden bi prišlo do nesreč ali materialne škode.

Služba varstva pri delu je tudi v preteklem letu skrbela za izvajanje redne deritizacije, dezinfekcije in dezinfekcije celotne DO v skladu z občinskimi odloki in sanitarnimi predpisi.

V letu 1986 so bile izvedene kompletne meritve ekoloških faktorjev v TOZD Frite (topilnica), delne meritve pa so bile izvedene tudi v drugih TOZD.

Rezultati meritev v topilnici kažejo na izredno kritično situacijo, saj so koncentracija prašnih delcev, kakor tudi jakost ropota krepko nad dovoljeno mejo. Da bi se preprečile zdravstvene okvare je bil z vodstvom TOZD dogovorjen ostrejši režim pri uporabi osebnih varovalnih sredstev v celotnem območju obrata topilnice. Vsekakor pa bo potrebno iskati tudi boljše in učinkovitejše rešitve.

Zaradi stalnega pritiska po korekciji vrednotenja pogojev dela v vseh TOZD (DSSS) je služba varstva pri delu morala reševati številne pripombe, ki so se pojavljale praktično preko celega leta.

Narocanje in kontrola nad kvaliteto nabavljenih osebnih varovalnih sredstev ter pravilno in smotno razdeljevanje skladno z obstoječimi razdelilniki je bila tudi v letu 1986 stalna naloga službe varstva pri delu.

Tudi izdelava navodil za varno delo je bila v preteklem letu redna naloga službe varstva pri delu. Tu gre še zlasti za izdelavo navodil na nova delovna sredstva, brez katerih delovne naprave sploh ne bi smele obratovati.

Pri izdelavi navodil za varno delo bi nujno morali sodelovati tudi odgovorni vodje del, vendar tu ni bilo pravega odziva.

Razen naštetega pa je služba varstva pri delu opravljala tudi različne druge delovne naloge in reševala številne probleme, ki so se vsakodnevno pojavljale v posameznih TOZD in DSSS. Tako se vsako leto pojavljajo problemi v zvezi s čiščenjem sanitarnih prostorov (intervencije sanitarne inspekcije), dalje problem neustreznega ogrevanja delovnih prostorov (kovinsko predelovalni obrat, oddelek montaže, pocinkovalnica v TOZD Emokonteiner itd.), reševanje nenormalnih visokih temperatur v letnem času (v emajlirnici) itd.

Ker so v letu 1986 stopili v veljavo novi predpisi s področja varstva pri delu bo že dalj časa načrtovano izdelavo osnutkov Pravilnikov o varnostnih ukrepih in normativih TOZD in DSSS, kakor tudi korekcijo Internega pravilnika o varstvu pri delu, potrebno končno pripraviti v letu 1987.

Da bo v delovni organizaciji prišlo do izboljšanja delovnih razmer pa bo potrebno pristopiti tudi k sanaciji številnih problemov, ki že dalj časa ogrožajo zdravje zaposlenih in povzročajo stalne potencialne nevarnosti za nesreče, med katere je potrebno šteti zlasti:

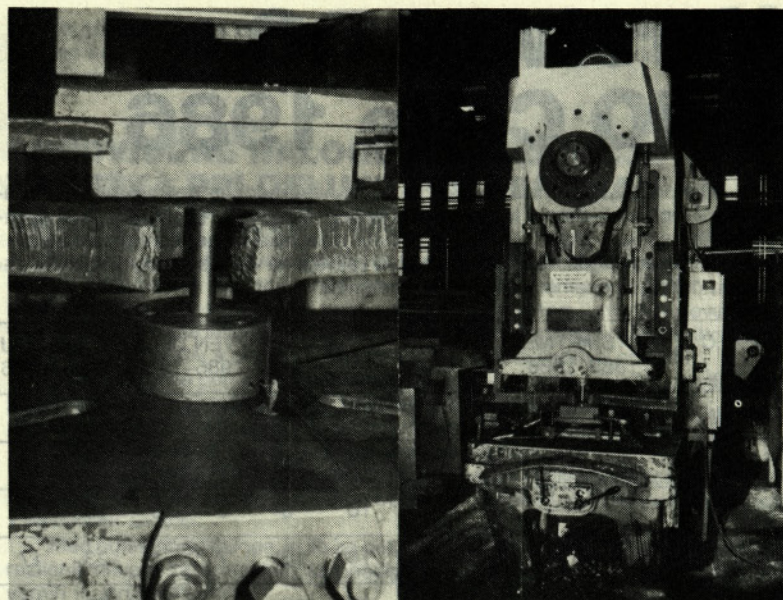
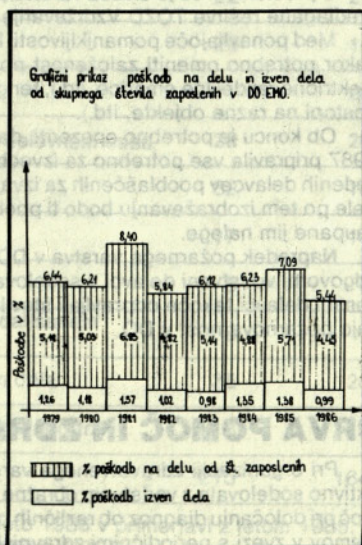
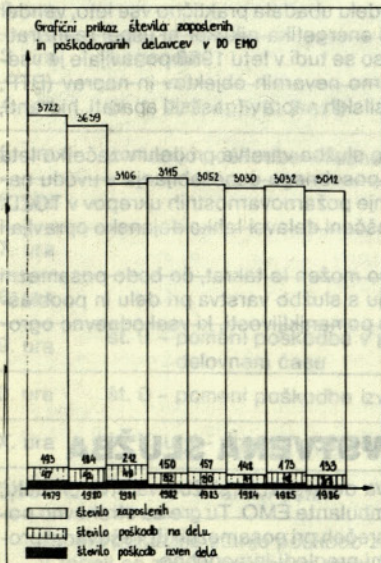
– Problem odsesavanja oziroma brizganja emajla pri brizgalnih kabinah pri peči za žganje kopalnih kadi (v TOZD Posoda).

– Problem boljše organizacije notranjega transporta, vzdrževanje prostih transportnih poti, zagotavljanje sprotne popravila transportnih vozilov in vseh vrst palet, kar vse skupaj že dalj časa povzroča številne zastoje, nesreče in materialno škodo. S tem v zvezi bi bilo nujno potrebno določiti strokovno osebo, ki bi vso navedeno problematiko študijsko obdelala in pripravila ustrezne strokovne rešitve.

– Problem ogrevanja v kovinsko predelovalnem obratu (TOZD – Posoda) in v pocinkovalnici (TOZD Emokonteiner) ter tudi v drugih delovnih prostorih, bi bilo potrebno pričeti reševati takoj po zaključku kurilne sezone in ne v jeseni kot je bila praksa doslej.

– Problem ureditve lokalnega odsesavanja v lužilnici pocinkovalnice (v TOZD Emokonteiner).

– Dokončno pristopiti k izgradnji bolj avtomatizirane topilnice emajlov, kjer bi se odpravile številne, že navedene škodljivosti in nevarnosti (prah (SiO₂, Pb), plini, mikroklima, itd.).

Druga težja nesreča se je pripetila v TOZD Kotli v Šentjurju 25. 6. 1986 pri vpenjanju orodja na stiskalnico. Delavec Z. L. je nepravilno vpenjal orodje za stiskalnico, tako, da se je zaradi necentričnosti ob zagonu stroja odkrnil del orodja (matrica). Le-ta je priletel delavcu v levo oko in ga poškodoval

VIRI POŠKODB PRI DELU	ŠTEVILO PRIMEROV	
	1985	1986
Pogonski stroji	–	–
Delovni stroji	9	11
Dvigala	3	4
Kotli in posode pod pritiskom	1	–
Naprave na meh. prenos energije	1	–
Prometna sredstva	9	5
Človek in žival	–	–
Električni tok	–	–
Ročno orodje ali orodje na el. pogon	1	4
Snovi in material v trdem stanju	15	6
Kamen, zemlja, pesek	2	1
Železo in vse kovine	102	81
Les in lesni izdelki	4	3
Voda, kisline in lugi	10	8
Snovi in material v obliki plinov	–	1
Eksplzivni plini	–	4
Svetlobna telesa, nevarno žarčenje	–	–
Delovna pota	10	5
Delovna mesta na odrih, lestvah, strehah	6	–
Poškodbe izven dela	42	31
SKUPAJ:	215	164

Tabela prikazuje poškodbe pri delu oziroma izven dela po virih v primerjavi z letom 1985.

V tabeli so zajete poškodbe vseh TOZD in DSSS.

– Problem neustrezne lakirnice za elektro radiatorje (v TOZD – Radiatorji).

– Problem vklopnih sistemov pri varilnih strojih v varilnici ročajev (še vedno ni povsem odpravljen).

– Na vseh nivojih bo potrebno zaostri odgovornost in takoj pristopiti k reševanju problematike uporabe in manipulacije z različnimi nevarnimi snovmi, katere se na različnih krajih uporabljajo v delovni organizaciji. Na tem področju v DO še vedno vlada skrajno neurejeno stanje.

– Nadaljevati bo potrebno periodično preglede delovnih priprav in naprav, še posebej pa bo potrebno hitreje odpravljati ugotovljene pomanjkljivosti pri zgoraj navedenih pregledih tako, da bodo pooblaščenice organizacije združenega dela lahko izdale javne listine – certifikate. Slednjemu se doslej nikakor ni posvečalo dovolj pozornosti.

Varstvo v DO EMO Celje 1986

– Dokončno bo potrebno rešiti problem nevarnega in neučinkovitega transporta žveplene kisline v lužilnico emajlirnice. Reševanje problema se iz nerazumljivih razlogov zavlačuje, saj se pričeta dela nikakor ne morejo zaključiti.

– Reševanje tudi drugih problemov, ki vplivajo na varnost pri delu oziroma delovne pogoje v posameznih delovnih sredinah.

MESEC	SMRTNE		TEŽKE		LAHKE		IZVEN DELA		SKUPAJ	
	1985–1986		1985–1986		1985–1986		1985–1986		1985–1986	
Januar	–	–	–	–	15	16	2	2	17	18
Februar	–	–	–	–	17	12	3	2	20	14
Marec	–	–	1	1	10	6	5	10	16	17
April	–	–	–	–	16	16	7	1	23	17
Maj	–	–	–	–	22	10	4	–	26	10
Junij	–	–	–	1	9	9	5	2	14	12
Julij	–	–	1	–	13	4	3	4	17	8
Avgust	–	–	–	1	11	10	3	1	14	12
September	–	–	1	–	21	12	3	3	25	15
Oktober	–	1	–	–	14	12	5	2	19	15
November	–	–	–	–	9	9	1	2	10	11
December	–	–	1	–	12	13	1	2	14	15
SKUPAJ:	–	1	4	3	169	129	42	31	215	164

Tabela prikazuje poškodbe ločeno po mesecih v primerjavi z letom 1985. V tabeli so zajete poškodbe vseh TOZD in DSSS.

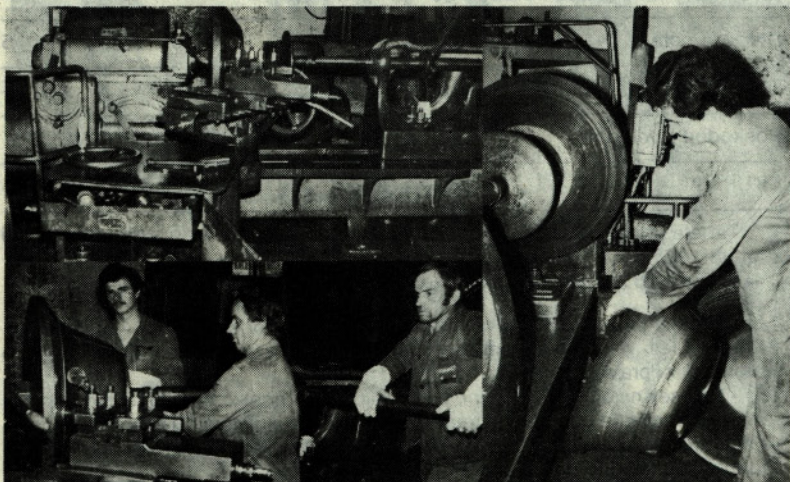
STANJE IN PROBLEMI VARSTVA PRED POŽARI

Tako kot v preteklih letih je služba varstva pri delu tudi v letu 1986 mnogo časa porabila za reševanje in urejanje številnih problemov s področja požarnega varstva, tako v TOZD kot v DSSS.

Opozoriti je še zlasti potrebno na dejstvo, da so v letu 1986 stopili v veljavo nekateri novi predpisi s področja varstva pred požarom.

Tako je bil uveljavljen Pravilnik o organiziranosti varstva pred požarom in o strokovni usposobljenosti delavcev, odgovornih za izvajanje požarnovarnostnih ukrepov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, ki v 3. členu določa, da mora vsaka TOZD določiti vsaj enega delavca, ki poleg svojega dela opravlja strokovne naloge na področju varstva pred požarom. Zahtevo po navedenem pravilniku so v naši DO realizirale vse TOZD, razen TOZD Orodjarna, ki naloge kljub večkratnemu opozorilu zadeve ni uredila.

Prav tako je stopil v veljavo nov Pravilnik o požarnovarnostnih zahtevah, ki jih je potrebno upoštevati pri izdelavi prostorskega izvedbenega akta, pri projektiranju, gradnji, rekonstrukciji in vzdrževanju objektov.

V kovinskem predelovalnem obratu TOZD Posoda je 7. 8. 1986 prišlo do težje nesreče, ko je delavcu K. M. pri podajanju kotla na oblikovalno klop le-ta zdrsnil iz rok in ga vrezal nad zapestjem leve roke. Nesreči je botrovala nepravilna uporaba zaščitnih rokavic

Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih in drugih pogojih za servisiranje ročnih in prevoznih gasilskih aparatov, ki je ravno tako bil uveljavljen koncem leta 1986, velja predvsem za delavce IGD, ki so zadalženi za servisiranje ročnih in drugih gasilskih aparatov.

Služba varstva pri delu se je z namenom, da se predlagani delavci IGD, ki so predvideni za servisiranje gasilskih aparatov, usposobijo za navedeno delo v smislu citiranega pravilnika, povezala z Zavodom za požarno, reševalno in tehnično službo v Celju, da bi se organiziral ustrezen tečaj.

Ker zavod še nima predpisanega pooblastila republiške požarne inšpekcije za organizacijo seminarjev, problem usposabljanja naših delavcev v letu 1986 še ni bil razrešen.

Po zadnjih podatkih se bo usposabljanje izvedlo v začetku leta 1987.

Evidenco požarov po novo uveljavljenih Navodilih o podatkih in načinu vodenja evidenc o požarih, je SVD v DO uvedla v sredini leta 1986.

Služba varstva pri delu je v preteklem letu izvajala številne preventivne naloge in s tem preprečila hujše posledice. Tako je bilo izvedeno požarnovarnostno izobraževanje novosprejetih in ostalih delavcev. Pri varnostnem izobraževanju vodstvenih delavcev je bilo v program vključeno tudi izobraževanje s področja požarne varnosti.

Tudi v letu 1986 je služba varstva pri delu nadaljevala z izdajanjem in potrjevanjem pismenih dovoljenj za uporabo odprtega ognja na mestih, ki niso ognjevarno urejena. Skupno je bilo izdanih 25 takšnih dovoljenj, katerih namen je bil v tem, da se v naprej določijo ustrezni preventivni ukrepi in pravočasno odpravijo vzroki za nastanek začetnih požarov pri raznih varjenjih in drugi uporabi odprtega ognja s strani naših, kot tudi tujih delavcev v DO.

V pismene dogovore o skupnih varnostnih ukrepih na deloviščih, kjer izvajajo dela v naši DO tudi tuji izvajalci del, služba varstva pri delu obvezno vključuje tudi požarnovarnostne ukrepe, katere morajo tuji izvajalci pri svojem delu upoštevati. Za uspešno reševanje posameznih problemov pa se služba varstva pri delu poslužuje pomoči industrijskega gasilskega društva. Tu gre zlasti za redne tedenske preglede stanja požarne varnosti, katerih je bilo opravljenih v letu 1986 skupno 45, dalje za opravljanje gasilske straže (skupno 325 ur), črpanje vode z raznih jaskov (v 19 primerih) itd.

Posebej je potrebno opozoriti na nudenje prve pomoči, katere se je nudila v gasilski dežurni službi v nočnem času ob vseh sobotah, nedeljah in praznikih. Prav tako pa se je nudila prva pomoč še v času dopustov in bolezenske odsotnosti medicinskih sester v rednem delovnem času – skupno 612 ur.

S kombi gasilskim vozilom je bilo v letu 1986 opravljenih 107 prevozov poškodovanih ali hitro obolelih delavcev.

Dvakrat letno (vsakih 6 mesecev) pa je bilo pregledanih vseh 477 gasilskih aparatov in 76 hidrantov. (V gornjih podatkih so vključeni gasilski aparati in hidranti tako v matični DO kot v dislocirani TEO.

Služba varstva pri delu je v letu 1986 pripravila skupno 97 pismenih požarnovarnostnih ukrepov, v katerih je od posameznih vodstev TOZD in področij zahtevala odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti. Med ostalim je bila v mnogih primerih postavljena zahteva po uvedbi disciplinskih postopkov proti odgovornim osebam, pri katerih so se požarno nevarne pomanjkljivosti ponavljale, vendar takšnih ukrepov v DO v letu 1986 ni bilo. Vse kaže, da se individualni poslovodni organi ne zavedajo posledic do katerih bi prišlo v primeru požara, zato solidarizirajo s kršitelji požarnovarnostnih predpisov in ukrepov.

V DO v letu 1986 ni bilo večjih požarov. Skupno je bilo registriranih 17 začetnih požarov, ki pa so bili pravočasno lokalizirani, zaradi česar ni bila registrirana večje materialna škoda.

Posamezne TOZD so bile v letu 1986 udeležene pri začetnih požarih kot sledi:

I. TOZD – Posoda	6 požarov
II. TOZD – Vzdrževanje in energetika	4 požari
III. TOZD – Frite	2 požara
IV. TOZD – SIT	1 požar
V. TOZD – Emokontejner	1 požar
VI. Področje materialne oskrbe	2 požara
VII. Področje razvoja, investicij in kontrole kakovosti	1 požar

Od skupno 17 začetnih požarov je bilo kar 7 požarov v kontejnerjih z odpadki in gorljivo navlako, ker se le ti niso odvažali pravočasno. Polni kontejnerji običajno čakajo na odvoz čez vse proste dni, kar pa predstavlja veliko potencialno nevarnost tako za samovžig kot tudi namerno zažiganje.

S problemom se je služba varstva pri delu ubadala praktično vse leto, vendar predlagane rešitve TOZD Vzdrževanje in energetika nikakor ni uspel realizirati.

Med ponavljajoče pomanjkljivosti, ki so se tudi v letu 1986 ponavljale je vsekakor potrebno omeniti založenost požarno nevarnih objektov in naprav (BTP, električne razdelilne omarice, itd.), ter gasilskih naprav (gasilski aparati, hidranti, dostopi na razne objekte, itd.).

Ob koncu je potrebno opozoriti, da bo služba varstva pri delu v začetku leta 1987 pripravila vse potrebno za izvedbo posebnega usposabljanja v uvodu navedenih delavcev pooblaščenih za izvajanje požarnovarnostnih ukrepov v TOZD. Šele po tem izobraževanju bodo ti pooblaščen delavci lahko dejansko opravljali zaupane jim naloge.

Napredek požarnega varstva v DO bo možen le takrat, če bodo posamezni odgovorni vodstveni delavci v sodelovanju s službo varstva pri delu in pooblaščenimi delavci takoče odpravljali številne pomanjkljivosti, ki vsakodnevno ogrožajo požarnovarnost v DO.

PRVA POMOČ IN ZDRAVSTVENA SLUŽBA

Pri organizaciji zdravstvenega varstva delavcev, je služba varstva pri delu, aktivno sodelovala z vodstvom obratne ambulante EMO. Tu gre za strokovno pomoč pri določanju diagnoz ob različnih nesrečah pri posameznikih, reševanje problemov v zvezi s periodičnimi zdravniškimi pregledi in podobno.

Zaradi pomanjkanja časa in tudi drugih objektivnih razlogov pa je bilo v preteklem letu odločno premalo skupnih ogledov nevarnih in zdravju škodljivih del, ter s tem v zvezi izdelanih skupnih akcij za sanacijo neustreznih in zdravju škodljivih pogojev dela.

VZROKI POŠKODB PRI DELU	ŠTEVILO PRIMEROV	
	1985	1986
Poškodba izven dela	42	31
Stroji in naprave s hibami	5	3
Motnje v normalnem teh. postopku	–	–
Ročno orodje in orodje na meh. pogon	1	1
Električne naprave	–	–
Nepravilno urejeni delovni prostori	13	3
Nepravilna in nezadostna razsvetljava	–	–
Natrpana delovišča	1	2
Transportne poti	5	6
Pomanjkanje varnostnih naprav	7	4
Nepravilna uporaba oseb. zaščit. sredstev	6	5
Višja sila (elementarne sile)	–	–
Ni faktorja v delovnem okolju	–	2
Nesmotern in nevaren način dela	83	86
Slaba organizacija dela	23	5
Pomanjkanje splošne kontrole	1	–
Pomanjkanje ustrezn. poklic. šol. izobrazbe	–	–
Pomanjkanje poklicnih izkušenj	1	–
Kršitev varnostnih predpisov	27	16
Psihične lastnosti in pomanjkljivosti	–	–
Zdravstvene motnje delavcev	–	–
SKUPAJ:	215	164

Tabela prikazuje poškodbe pri delu po vzrokih v primerjavi z letom 1985. V tabeli so zajete poškodbe v vseh TOZD in DSSS.

Dežurstvo v ambulantni prve pomoči je v glavnem potekalo v okviru dogovorov med OA in SVD. Eventualne odsotnosti medicinskih sester pa je služba varstva pri delu, po predhodnem dogovoru z OA, kompenzirala z dežurno gasilsko službo.

Ob koncu je potrebno poudariti, da bi bil že skrajni čas, da bi se v delovni organizaciji pristopilo k nabavi reševalnega vozila za prevoz poškodovanih in na hitro obolelih delavcev. Uporaba povsem dotrajanega gasilskega kombi vozila za

URA POŠKODBE	Številno primerov	
	1985	1986
1. ura	22	10
2. ura	22	25
3. ura	26	18
4. ura	št. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 in 8	11
5. ura	pomenijo poškodbe v rednem delovnem času	29
6. ura		32
7. ura		17
8. ura		5
9. ura	št. 9 – pomeni poškodbe v podaljšanem delovnem času	8
0. ura	št. 0 – pomeni poškodbe izven dela	35
X. ura	št. X. ura – pomeni poškodbe pri športnih	8
SKUPAJ:	aktivnostih	215

Tabela prikazuje stanje poškodb za leto 1986 v primerjavi z letom 1985. V tabeli so zajete poškodbe vseh TOZD in DSSS.

prevoz ponesrečenec predstavlja že kar sramoto za DO, v mnogih primerih pa skrajno neugodno vpliva tudi na same poškodovane in obolele delavce, ki se z navedenim vozilom prevažajo.

PREDVIDENE NALOGE NA PODROČJU VARSTVA PRI DELU IN POŽARNEGA VARSTVA V LETU 1987

Nadaljno delo službe varstva pri delu se bo odvijalo v glavnem tako, da se bodo v posameznih delovnih sredinah čimprej uveljavili novi predpisi, tako na področju požarnega varstva, kot tudi varstva pri delu. S tem v zvezi bo seveda potrebno pristopiti k izdelavi novega pravilnika o varstvu pri delu in dopolnitvi drugih samoupravnih aktov s področja požarnega varstva in varstva pri delu.

V letu 1987 bo potrebno izvesti nove ekološke meritve v TOZD – Kotli, Emo-kontejner in po možnosti v TOZD Vzdrževanje in energetika.

Opravititi bo potrebno podrobni požarnovarnostni pregled celotne DO.

Obnoviti bo potrebno izobraževanje požarnih trojk.

Tudi v letu 1987 bo potrebno nadaljevati z vsemi oblikami varnostnega izobraževanja, vključno z izobraževanjem delavcev, ki delajo oziroma prihajajo v stik z nevarnimi snovmi.

Med pomembne naloge, ki jih bo potrebno opraviti v letu 1987 je tudi izdelava različnih navodil za varno delo, še posebej izdelava navodil za varno uporabo nevarnih in strupenih snovi.

Opravititi pa bo potrebno tudi številne druge naloge in zahteve, ki se pojavljajo med letom.

OSTALI PODATKI O STANJU NESREČ V LETU 1986

V letu 1986 je bilo skupno 164 ponesrečenih delavcev ali 5,44 % od skupnega števila zaposlenih (3012).

V letu 1985 je bilo skupno 215 ponesrečenih delavcev ali 7,09 % od skupnega števila zaposlenih (3032).

Na eno nesrečo je v letu 1986 odpadlo povprečno 21,23 izgubljenih dni.

V letu 1985 pa je odpadlo na eno nesrečo povprečno 17,69 izgubljenih dni. Iz navedenega podatka sledi, da so bile nesreče v preteklem letu precej resnejše, kot v letu 1985.

Glede na vrsto nesreč je bilo v delovni organizaciji EMO v primerjavi z letom 1985 naslednje stanje:

Stanje nesreč v letu

1985	1986
4 težke nesreče	1 smrtna nesreča
169 lahkih nesreč	3 težke nesreče
42 nesreč izven dela	129 lahkih nesreč
	31 nesreč izven dela

Od skupnega števila zaposlenih moških (1784) se je v letu 1986 poškodovalo 133 delavcev ali 7,45 % (v letu 1985 pa 8,67 %).

Od skupnega števila zaposlenih žensk (1228) pa se je v letu 1986 poškodovalo 31 delavk ali 2,52 % (v letu 1985 pa 4,82 % od skupnega števila zaposlenih žensk).

Procent poškodovanih moških je v primerjavi z ženskami skoraj trikrat višji, iz česar sledi, da so moški manj previdni pri delu kot ženske, čeprav je potrebno objektivno upoštevati, da opravljajo moški v mnogih primerih nevarnejša dela.

Največ nesreč se je v preteklem letu pripetilo ob sredah in sicer 38, sledi pa ponedeljek z 32 poškodovanimi delavci.

Največ nesreč se je v letu 1986 pripetilo v drugi delovni uri in sicer 25 primerov, sledi pa četrta in peta delovna ura s po 20 poškodovanimi.

Stanje nesreč izven dela še vedno zaskrbljujejo, saj predstavljajo te nesreče skoraj 19 % vseh nesreč v DO, število izgubljenih dni pa dosega skoraj 22 %, oziroma 765 izgubljenih dni.

Služba varstva pri delu pa na nesreče izven dela praktično nima nikakršnega vpliva.

Podatki o številu ponesrečenih glede na čas zaposlitve v DO EMO v primerjavi z letom 1985 kažejo naslednje stanje:

Čas zaposlitve:	Število ponesrečenih oseb:	
	1985	1986
do 1 leta	61	49
od 1 do 4 leta	44	16
od 5 do 9 let	34	22
od 10 do 19 let	21	26
od 20 do 29 let	11	15
od 30 do 34 let	–	5
od 35 do 39 let	2	–
Nesreče izven dela	42	31
SKUPAJ:	215	164

Stanje in problemi varstva pri delu in požarnega varstva v delovni organizaciji EMO

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

Iz podanega je razvidno, da se novosprejeti delavci (to so delavci, ki so v DO zaposleni manj kot eno leto), približno trikrat pogosteje poškodujejo, kot ostali delavci. Vse kaže, da je temu vzrok neprilagojenost posameznikov in neustrezno uvajanje novih delavcev v delo, s strani neposrednih vodij del. Navedeni problematiki bo potrebno v bodoče posvetiti večjo pozornost.

Glede na kvalifikacijsko strukturo pa je stanje ponesrečenih v primerjavi z letom 1985 prikazano v naslednji tabeli:

Stopnja izobrazbe:	Število zaposlenih v letu:		Število in % ponesrečenih oseb v letu			
	1985	1986	1985	1986		
Brez izobrazbe in nepopolna osnovna šola	1299	1276	81	6,23	58	4,55
Osnovna šola	648	655	81	12,50	63	9,62
Šola za K-delavce	496	505	36	7,26	37	7,33
Šola za VK-delavce	63	57	1	1,58	2	3,51
Srednja šola	364	365	13	3,57	4	1,10
Višja šola	93	91	1	1,07	—	—
Visoka šola + Magistri	69	63	2	2,89	—	—
SKUPAJ:	3032	3012	215	7,09	164	5,44

Stanje ponesrečenih delavcev na delu po posameznih izmenah v primerjavi z letom 1985 prikazuje naslednja tabela:

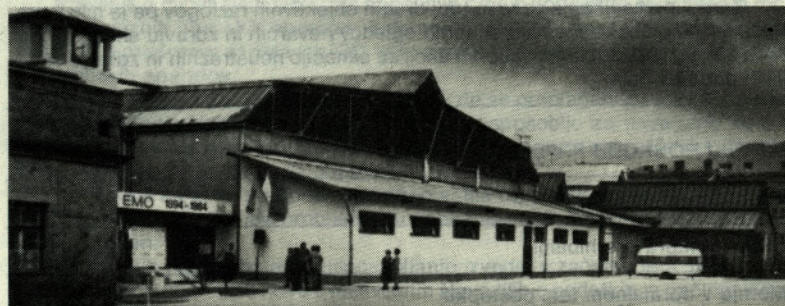
Izmena:	Število zaposlenih v izmeni:		Štev. nesreč v eni izmeni:		Štev. nesreč v % na izmeno:	
	1985	1986	1985	1986	1985	1986
I. izmena	2269	2314	109	82	4,80	3,54
II. izmena	724	646	60	46	8,28	7,12
III. izmena	39	52	4	5	10,25	9,62
SKUPAJ:	3032	3012	173	133	5,70	4,42

Podatki o stanju nesreč po posameznih izmenah kažejo na podobno sliko kot že nekaj let nazaj. Procentualno je največ nesreč v tretji (nočni) izmeni, sledijo ji nesreče v drugi izmeni, kjer je procent nesreč skoraj dvakrat višji od procenta v prvi izmeni.

Vzrok ugotovljenemu stanju je v slabem nadzoru nadrejenih oseb glede izvajanja varnostnih ukrepov s strani podrejenih delavcev.

NAČIN POŠKODBE	POŠKODBE V LETU	
	1985	1986
Vrez	49	37
Udarec	71	55
Stisnina	29	27
Opekline	9	9
Vbod	13	7
Tujek v oko	7	7
Zlom	20	3
Zvin	12	13
Odrgrnina	4	2
Raztrganina	—	2
Zastrupitev s hrano	—	—
Izguba vida (eno oko)	—	1
Nategnina	1	—
Izpah	—	—
Zastrupitev	—	1
SKUPAJ:	215	164

Tabela prikazuje poškodbe po načinu za leto 1986 v primerjavi z letom 1985. V tabeli so zajete poškodbe vseh TOZD in DSSS.

TOZD	POGOSTNOST		RESNOST	
	1986	1985	1986	1985
FRITE	22,8	23,2	388,5	503,5
POSODA	37,3	52,1	841,4	996,7
ERC	—	18,2	—	146,2
ODPRESKI IN AVTOKOLESA	87,1	96,5	2731,9	1373,7
ORODJARNA	19,0	14,8	690,2	315,3
VZDRŽEVANJE IN ENERGETIKA	18,6	55,8	465,4	690,9
RADIATORJI	55,7	41,8	762,4	404,8
KOTLI	68,1	40,4	935,2	817,4
EMOKONTEJNER	33,2	64,7	628,1	1338,4
SIT	21,0	10,6	158,1	64,0
DSSS	8,4	9,9	189,7	199,5
DO EMO	32,9	42,6	699,9	753,9

Tabela prikazuje pogostnost in resnost poškodb po posameznih TOZD in DSSS v primerjavi z letom 1985 z upoštevanjem števila opravljenih delovnih ur.

Finančni podatki o porabljenih sredstvih za osebno varstvo pri delu in ostalih stroških v letu 1986 in plan stroškov za leto 1987

Postavka	Planirano 1986 v din:	Porabljeno 1986 v din:	Planirano 1987 v din:
Zaščitna obleka (konto 407 003)	136.343.384	94.894.743	159.575.671
Močnejša hrana (konto 456 001)	5.468.704	3.367.669	5.017.999
Material za zaščito (konto 407 001)	10.555.400	8.883.920	15.054.032
Požarna varnost (konto 410 003)	7.670.023	9.927.393	17.609.000
Zdrav. preventiva (konto 407.006)	9.873.000	14.324.407	39.645.120
SKUPAJ:	169.910.511	131.398.132	236.901.822

Tabela prikazuje gibanje stroškov oziroma porabljena sredstva glede na plan za leto 1986.

Postavke »zaščitna obleka«, »močnejša hrana« in »material za zaščito« v skupnem znesku ne presega planirane vrednosti. Do določene prekoračitve planiranih sredstev pa je prišlo pri stroških zdravstvene preventive in stroških požarne varnosti.

Skupna planirana sredstva za varstvo pri delu (vseh pet kontov) pa porabljeni stroški v letu 1986 ne presegajo.

Skupno število izgubljenih dni zaradi odsotnosti iz dela zaradi obolenj in nesreč se je v letu 1986 v primerjavi z letom 1985 ponovno zmanjšalo za 2438 dni. (V letu 1985 je bilo namreč izgubljenih skupno 56.784,5 dni, dočim v letu 1986 pa 54.346,5 dni).

Navedena tendenca upadanja izgubljenih dni zaradi bolniških izostankov se tako nadaljuje, ker vsekakor pomeni določen napredek in prispevek k večjemu dohodku DO.

Služba varstva pri delu ob koncu ponovno opozarja odgovorne v DO, da v sedanjih kadrovski zasedbi fizično ni v stanju reševati vseh nalog, katere se pred njo postavljajo, tako po državnih predpisih, kot samoupravnih aktih.

Iz navedenega pa sledi, da za eventualne nepravčasno opravljene naloge ne more nositi kazenske in druge odgovornosti. Te odgovornosti se bodo zato prenesle na službe, ki so takšno stanje povzročile.

Vodja službe varstva pri delu
Šorn Milan, varn. ing.

Kako letos z osebnimi dohodki

Na prehodu v novo leto smo v zvezi z oblikovanjem in izplačevanjem osebnih dohodkov soočeni z nekaterimi med seboj tesno povezanimi in resnimi situacijami, ki jih lahko uredimo le z dosledno in postopno izpeljavo vseh potrebnih aktivnosti. Nekateri od teh situacij so bile načrtovane (sprememba obračunskega sistema), druge pa so nas presenetile (visoko izplačevanje osebnih dohodkov v decembru). Zaradi različnih informacij, kako obvladovati in izplačevati sredstva za osebne dohodke v letošnjem letu in ker bodo aktivnosti za njihovo urejevanje trajale še celo prvo polletje, je odbor udeležencev družbenega dogovora o razporejanju in delitvi osebnih dohodkov ob upoštevanju stališč zveznega koordinacijskega odbora sprejel v SR Sloveniji naslednje pojasnilo:

I. Zvezna resolucija določa, da se sredstva za osebne dohodke v I. četrtletju letošnjega leta oblikujejo na ravni poprečno izplačanih sredstev za osebne dohodke v zadnjem četrtletju lani, ki so v družbeno dogovorjenih okvirih (zvezni interventni zakon, družbeni dogovor, resolucija v SR Sloveniji za I. 1986). Z njo se ne uvaža zamrzitev osebnih dohodkov, ampak zahteva, da se ohrani njihova dosežena raven, dokler organizacija združena dela z novim periodičnim obračunom ne ugotovi doseženih rezultatov ter v skladu z družbeno dogovorjenimi proporci ne določi njihove nove višine. Realni osebni dohodki se v tem času lahko povečajo le za povečano produktivnost dela, pri čemer se upošteva tudi realna rast dohodka na zaposlenega.

V zvezi s temi določili resolucije, ki se nanaša na razporejanje dohodka, dokler ne začne veljati del obračunskega zakona (1. 7. 1987), ta pa lahko velja le, ko se sprejmejo dopolnjeni

zvezni in republiški družbeni dogovori, je bilo precej nejasnosti, zato je zvezni koordinacijski odbor udeležencev družbenega dogovora v sodelovanju z zveznim izvršnim svetom oblikoval naslednje stališče:

»V prvem polletju 1987. leta oz. dokler se ne opravi ustrezna graditev družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov in samoupravnih splošnih aktov OZD, se bo bruto osebni dohodek oblikoval na osnovi meril določenih s samoupravnimi splošnimi akti OZD usklajenimi s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori, glede na to, da resolucija te dogovore in samoupravne sporazume ni razveljavila.

Mesečno akontacijo v tem obdobju bodo OZD določale, upoštevajoč doseganje planiranih rezultatov in v skladu z osnovami in merili svojim samoupravnim sporazumom in družbenim dogovorom.

Pri ustvarjanju ravnih mesečne akontacije je potrebno upoštevati (poleg kriterijev in meril iz sporazuma in

pravilnika) planirane odnose v strukturi dohodka in čistega dohodka ter možnosti njihovega doseganja, vključno z vplivom in posledicami zakona o skupnem prihodku in dohodku.

Resolucija določa globalno politiko rasti realnih osebnih dohodkov tako, da se njihova realna rast povezuje z rastjo produktivnosti dela v 1987. letu. Z doslednim izvajanjem družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov v celoti (uresničevanje in razporejanje dohodka) in njihovim dograjevanjem se mora zagotoviti uresničevanje globalne politike gibanja osebnih dohodkov v letu 1987.

Določanje mesečne akontacije osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih in delovnih skupnostih se določa na podlagi samoupravnih splošnih aktov na tem področju, ki že določajo odvisnost gibanja osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih, z gibanji na področju gospodarstva.

Iz navedenega izhaja, da se akontacija osebnih dohodkov za leto 1987 določa na podlagi osebnih dohodkov, ki so bili v letu 1986 oblikovani v skladu z družbenimi usmeritvami (družbeni dogovor, resolucija za leto 1986). Akontacija v 1987 pa se lahko poveča le ob pogoju, če so doseženi boljši poslovni rezultati.

Iz povzetega stališča izhaja, da se naj v prehodnem obdobju uvedejo omejitve le za OZD, ki niso vključene v sistem družbenih dogovorov, ali za OZD, ki ne spoštujejo lastnih samoupravnih aktov. Takšne OZD bo ugotovila služba družbenega knjigovodstva. Na podlagi podatkov bo odbor udeležencev družbenega dogovora v povezavi z drugimi zainteresiranimi družbenimi dejavniki določil ustrezne ukrepe glede omejevanja sredstev za osebne dohodke v teh OZD.

II. Koordinacijski odbor družbenega dogovora v SR Sloveniji je za doseganje z

resolucijo določenih ciljev glede planiranja in razporejanja dohodka za tekoče leto pripravil osnutek skupnih izhodišč. Na tej podlagi je že v januarju stekla aktivnost za graditev samoupravnih sporazumov dejavnosti glede določanja pororcev za planiranje in odločanje o razporejanju doseženega dohodka na sredstva za osebne dohodke ter akumulacijo. Ta aktivnost naj bi bila zaključena koncem meseca marca oz. sprejema periodičnih obračunov za I. trimesečje.

INFLACIJA V DRŽAVAH EGS (letna stopnja rasti)

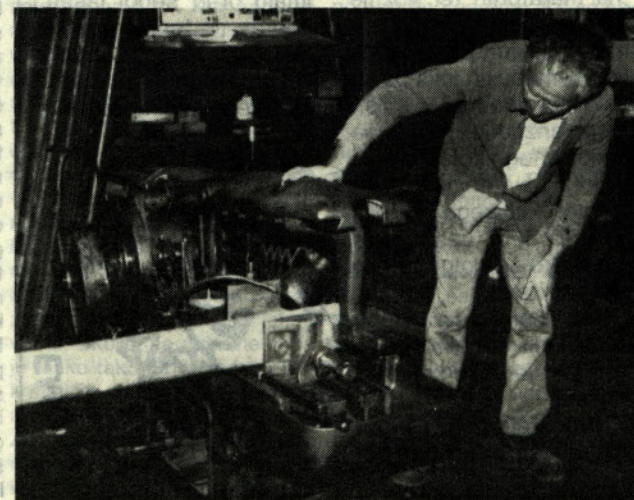
država	1985 IX./VIII.	IX. 86/IX. 85	1986 (nap.)
ZR Nemčija	2,1	0,2	-0,4
Nizozemska	2,6	0,4	-0,4
Luksemburg	4,0	0,3	-0,3
Belgija	4,8	0,3	0,9
Francija	5,5	0,4	2,3
V. Britanija	5,3	0,5	3,0
Irska	4,2	ni pod.	3,1
Danska	5,0	0,8	4,6
Italija	9,4	0,3	5,5
Španija	8,4	1,1	9,5
Portugalska	19,3	0,4	11,8
Grčija	18,4	3,8	22,9
Povprečje v EGS	5,8	3,4	3,7

Dopolnitve družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih pri pridobivanju in delitvi dohodka v SFRJ in republiškega družbenega dogovora bi morale biti predvidoma sprejete do konca marca t. l. Spremembe in dopolnitve bodo morali sprejeti vsi udeleženci, to je skupščina SR Slovenije, RS Zveze sindikatov Slovenije in Gospodarska zbornica Slovenije.

Skupščina SR Slovenije bi torej morala o predlogu dopolnitev sklepati marca t.

I., kar pomeni, da mora biti predlog dopolnitev zveznega in republiškega družbenega dogovora pripravljen najkasneje do sredine meseca februarja.

Na podlagi teh dopolnitev družbenih dogovorov bo potrebno graditi tudi samoupravne sporazume dejavnosti, v naslednjih treh mesecih (do 31. 6. 1987) pa z njimi uskladiti tudi samoupravne splošne akte o delitvi sredstev za osebne dohodke.

Gibanje inflacije v Jugoslaviji po 1960

Podatki o gibanju inflacije kažejo, da je bila najnižja leta 1963, najvišja pa lani

Po podatkih, ki jih v knjigi Monetarna in fiskalna ekonomija navajata viceguverner Narodne banke Jugoslavije dr. Tihomir Jovanovski in profesor ekonomske fakultete v Beogradu dr. Žarko Ristić, se je inflacija od leta 1960 gibala takole:

1960 - 7 %	1974 - 26 %
1961 - 8 %	1975 - 26 %
1962 - 7 %	1976 - 10 %
1963 - 4 %	1977 - 13 %
1964 - 9 %	1978 - 14 %
1965 - 30 %	1979 - 22 %
1966 - 23 %	1980 - 31 %
1967 - 7 %	1981 - 45 %
1968 - 5 %	1982 - 31 %
1969 - 7 %	1983 - 38 %
1970 - 10 %	1984 - 62 %
1971 - 15 %	1985 - 76 %
1972 - 15 %	1986 - 88,6 %
1973 - 19 %	

Novo vodstvo kolesarske sekcije RŠD EMO CELJE

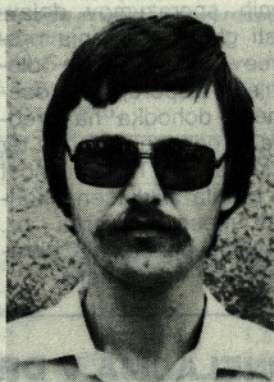
Rudi Jurc novi predsednik

Z željo, da bi razvili kolesarsko rekreacijo v naši delovni organizaciji, tako da bi postala ta športna zvrst čim bolj množična in dostopna vsakomur, smo pred leti v našem kolektivu ustanovili kolesarsko sekcijo. Njeni člani so v začetku pokazali vso resnost in zagnanost, saj so imeli pred sabo jasen opredeljen cilj – popularizirati kolesarstvo.

Na žalost pa je po nekaj letih izredno kvalitetnega delovanja sekcija zašla v slepo ulico, iz katere nikakor ne more najti izhoda. O tem, kako povrniti sekciji sloves in ugled, ki si ga je v Celju in okolici že pridobila (in tudi izgubila) ter še o marsikaterih problemih, s katerimi so se v preteklem letu srečevali pri realizaciji programa, so člani kolesarske sekcije spregovorili konec januarja na svojem občnem zboru.

Kljub temu, da je v preteklosti prav emovska sekcija združevala (po leg KK Merx seveda) največ ljubiteljev kolesarskega športa v Celju, takrat je štela namreč 77 članov, pa je danes v sekciji le še 25 članov. Precej krivde za nastalo situacijo je verjetno treba pripisati dejstvu, da je slonelo delo sekcije v zadnjem času samo na nekaterih posameznikih, razen tega pa je bilo tudi bolj usmerjeno v »tekmovalni« del udejstvovanja, oziroma bolj na udeležbo na maratonih ter vožnje na čas (vzpon na Svetino, Vršič, maraton na Franja ipd.), manj ali nič pa je bilo narejenega v smeri popularizacije in širjenja množičnega kolesarjenja (tudi z navadnimi kolesi) zaradi katerega je bila sekcija tudi ustanovljena. Tako že dolgo ni bilo organizirano nobene TRIM akcije s kolesi, pa tudi akcija »dobimo se ob torkih« je izgubila svoj smisel.

Preostali člani sekcije se zavedajo resnosti po-

Jurc Rudi, novi predsednik kolesarske sekcije RSD EMO: »Kljub manjšemu številu članov smo v preteklem letu dosegli zavidljive rezultate. Vsi skupaj smo prekosarili preko 30.000 kilometrov in osvojili 80 medalj. V sekciji so ostali najbolj vztrajni, zato upamo, da bomo začrtane cilje uresničili.«

ložaja, zato pripravljajo nov, kvalitetnejši program dela, s katerim želijo kolesarski šport ponovno dvigniti na nivo, ki so ga v preteklosti že dosegli.

Izvolili so tudi novo vodstvo sekcije. Predsednik je postal Jurc Rudi, za njegovega namestnika je bil izvoljen Prezelj Miran, ostali člani novega odbora pa so Tominc Erna, Gostečnik Ivo, Kos Črtomir, Smeh Srečko in Potočnik Silvo. V novem vodstvu so torej sami izkušeni kolesarji, ki so temu športu zapisani z dušo in telesom ne glede na številne napore in odrekavanja, ki so potrebna za uspeh, hkrati pa so tudi sodelavci, ki imajo pred seboj jasen, čeprav v tem trenutku nekolikotno daljnosežni cilj – združiti in organizirati čim več kolesarjev rekreantov naše delovne organizacije.

V. K.

Za Frančka Kneza ni ovir

Frančka Kneza, našega sodelavca, avtoelektrikarja iz TOZD Posoda, sicer pa svetovno znanega alpinista ni potrebno več posebej predstavljati. Vse kaže da ta čas velja ob znanem Reinholdu Messnerju in morda še peščici vrhunskih plezalcev, prav gotovo za največjega izzivalca najhujših gora na svetu, za katerega ni ovir.

Pred kratkim se je s prijateljsko vrnil iz Argentine, kjer so v Patagonskem gorovju preplezali izjemno težko smer v jugozahodni steni Torre Eggerja. Tako so trenutno s svojimi uspehi tudi edini na svetu, ki se lahko pohvalijo s tremi prvenstvenimi smermi v Patagonskih gorah, kajti edino na svetu so preplezali tako imenovano »Patagonsko trilogijo« (Fitz Roy, Cerro Torre in Torre Egger) ter uspeli tam, kjer so klonili že mnogi slavni alpinisti, med njimi tudi Messner.

Frančka Kneza je po vrnitvi v domovino oziroma v naš kolektiv obiskalo mnogo prijateljev in sodelavcev, ki so mu čestitali k uspehu, seveda pa bi vsi od njega radi izvedeli tudi kaj več o odpravi in o rekordnem vzponu.

Ker verjetno zanima to tudi ostale sodelavce, objavljamo pri-spevek, ki ga je Franček Knez pripravil za naše glasilo.

Patagonska trilogija

Patagonija je tisti majhni del zemeljske celote, ki leži na skrajnem jugu Argentine, že blizu Ognjene zemlje. Patagoniji so ime nadeli Španci, ki so bili prvi belci, v tej divji deželi. Tja jih je prignel pohlep po zlatu in v iskanju tega, so prišli v stik z »indijanci« bolje rečeno domačini, vendar ti niso bili več potomci velikega inkovskega kraljestva, ki je bilo više na severu. Značilnost teh domačinov je bila v tem, da so imeli nenavadno velika stopala. Španci so jih zato poimenovali za patagone, kar v prevodu pomeni »velika taca«. Ime samo se je iz ljudi preneslo na deželo, kjer so prebivali. Domačini so v večini izumrli, ostali so le mešanci, razsejani kot redko seme po veliki, prosti, stranski zemlji.

V svetu je Patagonija postala znana po gorah. Čez sredino te pokrajine, na meji Čila in Argentine, se vleče granitna veriga gora, naježena kakor zmajev hrbet. Te gore so zadnji del južno ameriških Andov, ki se raztezajo čez vso južno Ameriko.

Niže na jugu ni gora, so še samo porasli griči, ki se končajo v repu Ognjene zemlje. Da bi lahko došli Patagonijo, je treba povedati, da je to gorovje med dvema oceanoma in komaj 3500 m visoko, vendar pa je strahovito izpostavljeno orkanskim vetrovom. Skalne igle so kakor okamenela stropa, katere udarjajo vetrovi, ki na svoji poti do tu, ne najdejo na ravni nobene ovire. Sunki rjovečih vetrov dosežejo hitrost čez 200 km/h. Vetrovi s sabo nosijo oblake, ki na divji poti, treščijo v vrhove teh gora, da nastanejo strahovite snežene nevihte. Vse padavine se tako v obliki snega splastijo na tem gorskem prostoru, tako da ostali celinski del, padavin splot nima in je svet, že nekaj deset kilometrov stran pust in suh. Raste le suha bodikava trava in pritlikavo grmičevje. Narava je svojo hudomušnost v vsej meri izkazala prav tu, kjer so patagonske gore. Združila je najlepše gore in najslabše vreme. Le leto dni je, ko smo stali na vrhu

ledene gore Cerro Torreja. Med vzponom na to goro se mi je porodila misel, da bi nekoč splezal tudi na teme sosednje gore, ki se mi je tokrat razodela v vsej svoji veličini. Želje so smisel življenja in od tistega trenutka dalje, sem po tistem življal za to goro. Vendar kako priti do cilja? Pojavila sta se dva osnovna in stalna problema, čas in denar. Pri denarju je vedno najtežje, poskušal sem se držati starega pregovora »dokler imam zdrave roke, tudi kruha ne bom strdal.« Vendar tu ni šlo, da bi si napolnil želodec, lačna je bila duša.

Nasmehnila se mi je sreča, nevarna in naporna višinska dela, so v večini rešila problem. Še sedaj se nejevolno spominjam tistih zadnjih dni, pred odhodom na odpravo. Po službi sem delal na dveh višinskih objektih. Nekaj časa na enem, ko je zmanjkalo materiala, pa na drugem. Proti koncu, ko mi je že hudo zmanjkovalo časa, so me prijatelji pregovorili, da bi posneli še kratko reportažo na TV.

Neumen kakor sem, sem se po vseh pregovarjanjih vdal, saj sem si zamišljal, da bo to stvar enega dneva. Ko smo pričeli s snemanjem, sem spoznal, da je stvar prerasla v kratak dokumentarec.

Ker sem se ujel v past, ni bilo druge rešitve, kot da se lotim še tega. Tako so mi uredili, da sem v tovarni delal do 10. ure dopoldne, nato smo odšli na snemanje. Če je potem ostala še kakšna ura dneva do večera, sem opravljal še višinska dela. Ob vsem tem je popolnoma razumljivo, da časa za trening ni bilo. Tako razpet med vse te naloge, med vse te probleme, sem skalkal od ene stvari k drugi, počutil sem se kakor požeruh, ki si naroči kosilo v treh gostilnah, pa nima toliko časa, da bi ga lahko dostojno pojedel v eni sami.

Težko breme nakopičenih problemov mi je pričelo razjedati dušo, postal sem osoren in tečen. Tokrat se je kakor po naročilu v bitko vmešal čas. Ta mi je prinesel zmago, zadnje dni so

odpadli vsi problemi, drug za drugim.

Z nesebično pomočjo prijateljev mi je uspelo sestaviti mozaik odprave. Ne vem kateri dan je bil, niti se ne spominjam več vremena, vem le da je bil zame srečen, saj smo Silvo Karo, Janez Jeglič in jaz odhajali iz Brnika, v gore daljne Patagonije. Poleteli smo iz Brnika v München, preko Pariza čez lužo v Rijo in od tam v Buenos Aires, kjer so nas sprejeli Slovenci, z domačo besedo, toplim domom in neizmerno dobroto. Od tu smo čez en dan odpotovali, naprej proti jugu. Razdaljo 1300 km smo preleteli z letalom, ter zopet gostovali pri rojakih iz Dalmacije. V tem kraju smo nakupili vso potrebno hrano in ostale potrebščine za dva meseca, in sicer vse od vžigalic, pa do težkih vreč krompirja in čebule. Tako je naš tovor po hitrem postopku zrastel z vso kramo, na 600 kg. Naslednji dan smo se poslovili od prijaznih gostiteljev, zložili stvari v avto-bus in se odpeljali po prašni in vijugasti cesti, 300 km na jug v Kalafate, zadnji kraj na naši poti, daleč od ostale sveta. V kotlino ujete montažne in zidane hiše, so zakrite z drevoredom topolov, ki naj bi ublažili strahovit neugnan veter. Z domačinom katerega poznamo že od prej, se domenimo, da nas bo z majhnih kamionom odpeljal do vnožja gora. Čez dva dni stojimo na zelenem travniku polnem regradnih cvetov. Cestni prah se je že zdavnaj polegel, mi pa smo še vedno posedali ob svoji krami pri pastirski bajti.

Po dveh dneh se prikaže pastir na konju. Komaj razjaše z vranca, že se gnetemo okoli njega in mu z rokami poskušamo povedati svoje želje. Seveda špansko znamo le vsak nekaj besed. Položaja ne reši niti slovar, šele ko iz bližnje »ostarije« prinesemo nekaj litrov vina, je dogovor sklenjen. V naše veselje nam bo še isti dan s tremi konji nesel opremo 6 ur daleč pod gore, vse ostalo pa naslednji dan.

Tako počakamo še eno uro, da se naje, pri tem opravilu mu pomaga tudi njegov pomočnik. Rezultat kosila pa je tak, da je pomočnik tako pijan, da se valja po travi, pastir pa osedla konja in končno krenemo naprej. Viju-gasta pot nas vodi v manjši list-nati gozd, ki je prvi na naši poti, kajti tu v dolinah pod gorami, je dovolj vode, ki teče z zasneženih vrhov, da je zemlja povsod zelo rodovitna. Po 5 urah hoje se gozd počasi razredči in v zavetju zadnjih dreves zasedemo že star prostor, na katerem postavimo dva majhna šotora in razpremo šotorsko platno za kuhinjo. Pod njo spravimo vso kramo, na leseno sleme pa obe-simo klobase, ki so naša biser-na ogrlica. Kod diadem pa na koncu visi velika mortadela. Pr-vih nekaj dni, je bilo sila slabih.

Naši sosedi, ki jih je to leto bilo precej, po večini Italijani, Španci, Poljaki in Avstrijci, ki niso bili še nikoli prej tu, vsak dan zaskrbljeno gledajo v mlečno sivino, vendar čisto na drugo stran, kot stojijo gore. Čez ne-kaj dni se je vreme malo izbolj-šalo, vendar je še vedno pihal strahovit veter. Kljub temu smo se lotili nošenja opreme pod steno. Postali smo prave tovor-ne mule. Veliki koluti vrvi, šopi klinov, obleke in drugih številnih stvari, vse to je bilo treba znositi 4-5 ur daleč pod steno. Kot vprašaj smo se spotikali pod težo nahrbtnikov, opotekajoč se po kamniti grubli morene. Ko nam je čez dobro uro pot do-dobra premočil majico, smo pri-šli na ledenik. Hlad ledu nam je sicer osušil roso čelo, vendar pa je korak postal še bolj nego-tov. Ko smo se končno rešili le-denika in obšli manjšo skalno steno, so se težave šele začele, saj nam strmina, ki se je pričela takoj za robom in v katero smo zagrizli, ni dala dihati. To naše »troganje« traja nekaj dni, za-tem pod steno skopljemo v sneg 10 m globoko snežno luk-njo. V to domovanje spravimo vso opremo, hrano, oblačila...

V snežne stene zdobimo police, ki nam nadomestijo vitrine, glavni pa je seveda širok pro-stor v katerem spimo. Tu na-slednje dni čakamo, da bo pre-nehalo snežiti se bodo vetrovi malo umirili. Nekega dopoldne-va je res nekoliko bolje in takrat žrebamo. Janez vzame tri vži-galice, Silvo izvleče najkrajšo, zato ga čaka začetek, sam pa dobim najdaljšo, torej sem na vrsti zadnji, oziroma šele tretji dan. Tako v steno odideta Silvo in Janez. Po navpičnem, lede-nem žlebu ta dan splezata 140 m visoko. Ko se proti večeru vrneta, se vreme zopet po-slabša. Kljub slabemu vremenu z Janezom odideva v steno. Ja-nez se ta dan ukvarja z velikim zaledenelam trebušastim previ-som. Mine precej ur, preden zleže čezenj. Sam, ki ga varu-jem spodaj, sem že čisto zasut v snegu, saj letijo name slapovi snega. Iz otroplosti me reši samo gibanje, ko Janez zleze na poli-co in lahko grem za njim. Hitro pobere iz previsa vse kline. Sneži vse gosteje, po steni drsi-

jo celi slapovi snega, da komaj razločim svet okoli sebe. Zato se v pravi poplavi snega spusti-va pod steno.

Tokrat sva prišla le 40 m vi-soko. Zaradi slabega vremena se odločimo, da odidemo v doli-no. Hodimo po ledeniku nav-zdol. Čeprav smo zaviti v obla-čila, nam hočejo sunki vetra, ki nosijo s sabo zrnat sneg, dobe-sedno raztrgati lica. Snežni vr-tinci prihajajo nekaj časa iz ene strani, zatem iz druge, vse se vrtinči okoli nas. Peklenski ples vetra in snega nas preganja in mori, dokler ne stopimo na kop-na tla morene. Čez nekaj ur smo premočeni v zavetju gozda, pri šotorih. Najprej planemo po hrani, zatem pa počasi zmeče-mo s sebe mokro obleko. Nekaj dni je izredno slabo vreme, v šo-torih doživljemo poplavo. Med tem največ kuhamo, pri tem pa zasmodimo riž, katerega vrže-mo po bregu. Naslednji dan ga z užitkom poje lisjak. Ko prevra-čamo hrano pod planjavo, opa-zimo, da so vrečke preluknjane. Kaj hitro odkrijemo, da imamo novo sostanovalko, miš. Leto prej, se nam je tu primerila ista nesreča. Tudi takrat smo imeli majhno miš. Ničesar ji nismo storili, čeprav se je neprestano smukala okoli naših loncev. Ko smo nekega dne hoteli imeti »sladki« dan, smo skuhal 5 lit-rov pudinga, pa nam je miš sko-čila vanj in se utopila. Tako s pudingom seveda ni bilo nič. Da ne bi doživeli sedaj podobne katastrofe, smo jo hitro zmanj-šali za glavo.

Nekega jutra se prebudimo v čudoviti zarji novega dne, vre-me je obetalo lep dan. S Silvom vzameva pot pod noge. Preska-kujeva skalne bloke in divjava navzgor po ledeniku. Rezultat tega je, da sva v treh urah pod steno. Ob 12. uri že visiva na vr-veh, katere smo pritrdili že za-dnjič. Danes sem na vrsti, da plezam naprej. Nad glavo se mi bohotijo previsi in stene, do njih pa vodijo po gladkih ploščah, navpične razpoke. Ker imamo plezalnike, lahko odlično stojim v razpoke in plezam vkišku. Niti centimeter ti ni podarjen. Preden splezam 40 m visoko, me popadejo strahoviti krči v roke, kajti prsti v navpičnih raz-pokah čisto pridejo v stik z le-dom, ki ga je povsod vse polno. Led ti hromi prste in z njim ohla-ja celo telo, da drgetam kot šiba na vodi. Razpoke, ki jih plezam zahtevajo skrajne napore. Ta dan splezava 120 m visoko, razpoke ocenim VII+ in so do sedaj najtežji del prostega ple-zanja. Pod steno se s Silvom vr-neva že proti večeru. V nasled-njih dneh Silvo spleza čez ob-oke previsov s pomočjo klinov in previsnih svod oceni z tehni-ko A₃. Tako je ponovno na vrsti Janez. Dan je sicer kakor za-dnjič, slab, vendar rineva nav-zgor. Pot nama zavira velika streha, vsa odeta v debele ivna-te rože. Strehe, ki je velika kakšne 4 m² se loti s klini. Sam stojim pod njim in ivje ki ga str-ga s strehe, da lahko zabije v razpoke, leti name. Ko že mis-lim, da je najhujše mimo, saj je

splezal po nekaj urah že na rob strehe, z roko sesuje kak meter veliko snežno gobo, da me v kotu 15 m pod njim dobesedno zasuje. Vsak po svoje stiskava zobe. On zaradi težavnega ple-zanja, jaz zaradi mraza.

Po več urnem plezanju pri-le-zeva čez poledenel in snežen napušč, vendar vsega le 40 m visoko. Vsa premočena se spustiva pod steno. Ponovno se vrnemo v dolino do šotorov. Neurje vlada nekaj dni. Zatem se zopet nekega jutra naredi lep dan. S Silvom divjava pod steno, popoldne že plezam. Sopiham v previsnih razpokah. To opazim šele, ko se ozrem nazaj, in vidim kako visijo vrvi v zraku. Kljub temu pa so nekatere raz-poke zadelane s snegom, da ri-jem po njih kot krt, tako sem tudi kmalu moker. Vendar plezava naprej, nikjer ni police, kjer bi lahko stal. Če se ozrem nazaj, se oko ustavi šele 400 m niže, na snegu, pod steno, do tja pa je ena sama praznina. Sopiham, vsak meter mi izpije neš-teto moči, ura se nagiba proti osmi zvečer, midva pa se še pe-hava za metre. Od jutra nisva ničesar pojedla in popila, pri-tem pa sem bil že od snega en-krat popolnoma moker. Sedaj sem na srečo suh. Končno se izidejo zadnji metri vrvi, ki jo obesiva na kline, ter se vrneva v globine, iz katerih sva prišla. Ker se vreme stalno spreminja, ponavadi iz ure v uro, moraš biti pač na vse pripravljen. Tako dir-kamo dol in gor, naši sosedi se nas pri naši dirki samo gledajo in imajo za prismuknjene. Saj oni rabijo za iste razdalje dva dni, ko pa se vrnejo v dolino do šotorov rabijo dva dni, da pride-jo k sebi. Mi pa če je potrebno že naslednji dan odidemo pod steno.

Le 100 m vrvi nam je ostalo, zato se odločimo, da sedaj ča-kamo na lepo vreme pod steno. Vendar nas slabo vreme prisili, da čepimo v sneženi luknji. Eno izmed noči v tem hladilniku sla-bo spim, obračam se in le na-rahlo dremljem, zato se mi zdi čudno, ko slišim bobnenje, ka-kor da bi spal ob velikem slapu. Zbudim se in pogledam skozi izhod, ravno še lahko zaznam svetlobo, ko sledi močan piš in tema. Sežem po bateriji v isti sapi se že oblačim. Silvo in Ja-nez še napol v spanju sprašuje-ta, kaj je. Ko posvetim z baterijo ni treba besed, izhod iz naše luknje je zadelan. Plaz je zasul okoli 10 m hodnika, ki vodi na plano. Še sreča, da imamo lo-pato, drugače bi bili odpisani. Zgrabim za orodje, sneg pa me-čem tja, kjer sem še malo prej ležal. Prostor je tako tesen, da delam sklonjen, pa sem k sreči majhen. Več kot dve uri odme-tujemo sneg, da se rešimo nad-log. Potem spim dosti bolje. Ko se zdani zdirjamo v dolino, ven-dar nas vreme tokrat zafrkne. Drugi dan je lepo in jasno. Ni druge rešitve kot nazaj na hrib. Silvo in Janez odideta zgodaj, danes plezata ona dva. Sam odidem šele popoldan. Zvečer smo spet v luknji, jemo in pijemo ter kujemo načrte.

Predlagam, da če bo noč do-

bra, odidemo v steno in poizku-simo naslednji dan splezati na vrh. Zbudim se okoli treh, naj-prej pogledam kakšno je vreme. Nebo prekrivajo posamezni ob-laki, Janez ni preveč zagret, Sil-vo molči, sam pa sitnarim, da odidemo. Svetloba čelnih bate-rij oznanja našo pot v vertikalni svet. V svitu novega dne visomo na koncu vrvi, 500 m visoko v steni. Do vrha nas loči še 400 m vertikalne. Vreme bo verjetno dr-žalo, le močan veter zavija okoli vrhov. Danes bi moral naprej plezati Janez, vendar bi bilo to zanj preveč. Zato se odločimo, da spodnji del preplezam jaz. Tako se prostovoljno javim za mučenika. Težavne razpoke me popolnoma zaposlijo. Ob dveh popoldne predam vodstvo Ja-nezu, svet izgleda najprej le-den. On spleza nekatere zale-denelo razpoke, tako da ima na nogi eno derezo in en cepin, z drugo nogo in roko pa pleza po skali. Ob petih popoldne smo pod samim vrhom. Ta je popo-lnoma poledenel. Nekaj časa Janez pleza po ledu, midva s Silvom sva brez derez, zato ne-rodno žimariva za njim, noge nama spodnaša sem in tja, ka-kor pajacu. Ko že mislimo, da smo na vrhu, nam pot zapre ve-lika snežna streha. Janez jo ob-ide daleč na levo, kjer najde strm snežen žleb, nato pa vrže vrvi čez streho. Midva s Silvom se za tem po vrvi povzpnama na vrh. Ko pridem na vrh vidim, kako Janez stoji na klinih, kate-re je zataknil kakšen meter v sneg, vendar ker je mehak nič ne drži, zato stoji na njih. Ura je okoli osem zvečer, mrak je že legel na ledenike v dolini, vrhovi gora se še kopljejo v sončni svetlobi. Ni več veliko časa, se-žemo si v roke, fotografiramo in se oziramo po okoliških vrhovih. Čisto blizu, v čudovitih sneže-nih grivah stoji Cerro Torre, ka-kor okameneli lev. Na drugi strani, pod našimi nogami se bohoti Thoree Stanhard, z veli-ko fantastično snežno gobo, visoko kakšnih 50 m. Odkar ob-staja zemlja pa vse do sedaj, na njej še ni stala človeška noga. Sonce začne toniti za ledeni kontinent. Ta v svojem odsevu srebrno žari, okoliški vrhovi pa so odeti v škrlat. Iz sanjarjenja nas zdrami mraz, ki ga prinaša večer, zato se poslovimo. Prvi se po vrsti spusti Silvo, Janez in jaz pa stojiva na klinih, zasaje-nih v sipek sneg. Zatem se spustim še sam. Čez pol ure splezam navzdol. Ker nas lovi noč, se začnemo hitro spuščati v mračne globine. Ko nas ujame noč, smo 400 m nižje pri pritrje-nih vrveh. Ob svetlobi čelnih ba-terij se spustimo pod steno in ob 12. ponoči smo v luknji. Dru-gi dan pobereimo še pritrjene vrvi iz stene in odidemo v doli-no. Vzpon nas je dodobra zdelal, dva dni si nabiramo novih moči, vreme pa je kot nalašč lepo. Po sinjem nebu počasi plavajo oblaki, žene jih le lah-en vetrič. Skoraj ne verjamem, da je lahko tako lepo vreme v teh krajih. Po dveh dneh se odloči-mo, da splezamo še eno steno. Že v zgodnjem jutru stojimo pod mogočno granitno katedralo, vsi smo optimisti in računamo,

da bomo do večera na vrhu. Za-četnih 40 m res ni težkih, zatem pa se začne pravi pekel.

Vsaki naslednjih 40 m je težjih, včasih traja več ur, da smo 40 m višje. Dan se je pove-sil v popoldan, pod nami pa je komaj 200 m vertikalne. Rado-vedno stegujemo vratove nav-zgor, vendar od tu vrha sploh ne vidimo. Stena je tako strma, da vidiš pred seboj le dobrih 50 m gladkih plošč. Jasno nam je da danes z vrhom ne bo nič. K sreči malo višje naletimo na polico, ki reže steno daleč v desno. Po njej nam uspe uiti na ledenik in po njem pod steno, kjer imamo vso opremo. Za ve-likim skalnim blokom se spravi-mo k pojedini, tekne vse kar imamo, saj ves dan nismo ničesar zaužili. Zatem se zložimo v spalne vreče in zaspimo. Na-slednje jutro se v steno vrnemo po polici, ki nam je včeraj omo-gočila beg. Danes se lotimo zgornjega dela, plezamo poča-si, težave se vrste, prsti na ro-kah puščajo na skalah krvavo sled. Od včerajšnjih naporov so zatekli in razbiti. Previsne in hrapave razpoke nam ponovno posamejejo kožo iz rok. Že vidi-mo rob stene, vendar iz previs-nih robov po nas kaplja ledena voda. Ni druge izbire, kot da se narahlo stuširaš, kar je mučno, saj nas ledena voda namaka vse do vrha. Na vrhu stene se ne mudimo dolgo, saj vleče mo-čan mrzel veter, mi pa smo mokri in hudo nas zebe. Hitro vržemo vrvi v globino in po zraku zajadramo v praznino. Čez debelo uro smo pod steno. Se-daj si damo duška, uspel nam je že drugi veliki met. Že druga le-tos najtežja smer v Patagoniji. Tega ni zmogel nihče. Pod ste-no pustimo opremo in se vrne-mo v bazo, kjer proslavimo zma-go. Do odhoda nam je ostalo še deset dni. Medtem se je vreme skazilo, mi smo optimistično ča-kali kot vedno, še na kakšen dan vremena. Vendar bolj se je bližal čas odhoda, slabše vre-me je bilo.

Na koncu nam ni preostalo drugega, kot da gremo po opre-mo. Med sunki vetra smo se opotekali in rili po novozapad-lem snegu proti steni, ko pa smo prišli do tja, smo osuplo ostrmeli. Plazovi so razorali in razdejali celotno pobočje, svet se je popolnoma spremenil. Ve-like snežne gmote so naredile svoje, nam pa zasule dragoce-no plezalno opremo. Ko se po-šalim, da bomo s praznimi nahr-btniki lažje hodili nazaj, se Silvo in Janez kiso nasmehneta. Čez dva dni se poslovimo od vseh sosedov, s katerimi smo skupaj taborili. Večina jih je sicer že obupala in odšla pred nami, praznih rok domov. Tistim, s ka-terimi se poslavljam, razberem z obraza dvom, ki jih nažira, vidi se jim, da so obupali. Mi trije pa smo veseli, saj smo v enem letu stali na dveh najlepših vrhovih sveta. Dosegli smo jih po doslej prvih preplezanih, najtežjih smereh. Ne da se opisati truda, ne nešteti kapelj znoja. Vem le to, da smo v srčnem stremlje-nju, z vsem svojim bitjem delali za ta cilj.

Drobne zanimivosti

Novi testi za odkrivanje tumorjev v možganih

Raziskovalci vojne mornarice ZDA so izpolnili novo metodo za odkrivanje aneurizem (vretenasta izbočitev dela arterije) in mehkih tumorjev v človeških možganih, so sporočili iz laboratorija v Orlando na Floridi.

Osnova metode so akustični senzorji, s pomočjo katerih odkrijejo pulzirajočo anevrizmo. Senzorji zaznajo pulziranje s pomočjo blazinic, napolnjenih z vodo, ki se položijo na oči. Aneurizme, ki so posledica zoženih ali zamašenih arterij, lahko tako odkrijejo prej, preden te počijo in pride do izliva krvi v možgane in s tem do invalidnosti ali smrti. Kaže, da lahko 90 odstotkov pacientov pričakuje popolno ozdravitev, če se aneurizma odkrije dovolj zgodaj.

Novi senzorji so učinkovitejši od rentgenskih žarkov ali ultrazvoka, ki morajo prodreti skozi kostnino lobanje, da bi odkrili anevrizmo, trdijo raziskovalci.

Plastične kosti kot naravne

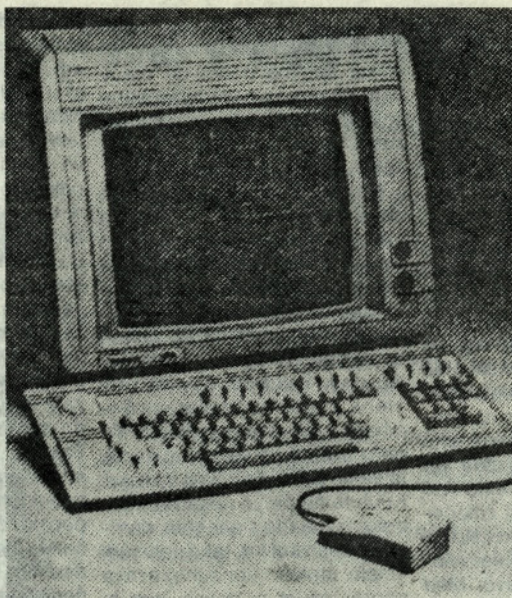
Večkratni zlomi ene ali več kosti se včasih ne morejo pravilno zarasti in je zato potrebna amputacija (odstranitev dela ali cele kosti). Z raziskovanjem, ki so ga opravili v medicinski šoli Queen Mary v Londonu, so izpopolnili material, potreben za zamenjavo kosti – na primer za nožne kosti, izdelane po meri.

Do sedaj znani materiali človeškemu tkivu ne ustrezajo popolnoma. Plastika je lahko preveč upogljiva, metalni deli pa lahko korodirajo in celo povzročijo ne-normalne izrastline v bližnjem tkivu.

V Londonu izpopolnjujejo mešanico politenske plastike in hidroksiapatita, ki je sestavina naravne kosti. Hidroksiapatit pravilno utrdi umetno kost in hkrati omogoča, da organizem lažje sprejme protezo. Naravna kost se spoji z umetnim materialom, mehko tkivo pa ga ne zavrne. Material se celo lomi kot naravna kost, kar pa seveda ni nobena prednost.

Denarni avtomati se vse bolj uveljavljajo

Švicarske banke uporabljajo denarne avtomate Bancomat, s katerimi pa tamkajšnji državljani očitno radi poslujejo, saj so ugotovili, da je lani preko njih poteklo mnogo več denarnega prometa kot leto poprej. Število dvigov se je povečalo za skoraj polovico, na 12,8 milijona in v skupni vrednosti 4,5 milijarde švicarskih frankov. Lani je bilo v ta sistem vključenih 820 takih avtomatov, medtem ko jih je bilo leto poprej 480. Povečalo se je tudi število Bancomat evročekovnih kartic, saj jih je že približno milijon. Posebej hitro pa se uporaba teh avtomatov širi na bencinskih črpalkah, saj so bili lani Bancomati priključeni na mrežo 162 bencinskih črpalk, kjer so čekovne kartice uporabili 245.000 krat, ljudje pa so tako dvignili 9,4 milijona švicarskih frankov.

Grafični terminali Tektronix

Serijska 4100 je bila na trgu zelo uspešna, a ker čas v računalništvu hitro teče, je bila pravkar predstavljena nova serija 4200. Ta nudi številne nove možnosti tistim, ki potrebujejo dvodimenzionalno risanje, CAD in delujejo pri analizi podatkov.

Terminali serije 4200 nudijo različne lokalne grafične segmente, lokalno povečevanje ali pomanjševanje, različne zorne kote, površine, grafične tekste in grafični vnos. 16 barv je na voljo naenkrat iz palete 64. Uporabnik lahko samostojno določa različne kemične in matematične simbole.

Najcenejši terminal je 4205, z istimi lastnostmi, kot sta jih imela 4104 in 4105, torej z ločljivostjo 480 x 360, 128 Kb pomnilnika in ceno 2.495 dolarjev. 4207 ima ločljivost 640 x 480 točk in 256 Kb spomina, zanj pa v ZDA odštejete 3.995 dolarjev. 4208 ima enkrat več pomnilnika, ceno pa kar za 1000 dolarjev večjo. Terminali so VT-100 kompatibilni, z dodatkom CX opcije pa pridobijo zmožnost emuliranja IBM 3179.

Robot – čistilec

Na japonskem trgu se je pojavil robot – čistilec AXV-01, naprava, ki jo poganjajo baterije, ki se premika okrog miz, ne pada po stopnicah in ki do milimetra natančno izmeri površino in obliko tal, ki jih čisti.

Njen izdelovalec, japonski proizvajalec robotov Automaks pravi, da ima AXV-01 vgrajen giroskop in mikroprocesor, ki sto dvajset centimetrov visokemu robotu omogoča, da opravi trikrat do štirikrat več kot človek v istem času. Lahko ga prilagodimo za delo na različnih talnih površinah pa tudi na preprogah.

Ko pride do kake zapreke, kot je na primer miza, počisti okrog in okrog nje, samega predmeta pa se niti ne dotakne. Senzorji za stopnice ga varujejo pred naglim odpustom iz službe.

AXV-01 v eni uri počisti 900 kvadratnih metrov, enkratno polnjenje njegovih baterij pa zadošča za pet ur dela. Kljub vsem ugodnostim, ki jih nudi, pa AXV-01 ni dosegljiv gospodinjam. Stane namreč 39.000 dolarjev in je težak 220 kilogramov. Namenjen je predvsem za čiščenje hotelov in poslovnih prostorov.

Izboljšani videorekorderji

Japonski proizvajalec videorekorderjev Victor Co., ki pripada h koncernu Matsushita, bo začel izdelovati videorekorderje, ki bodo omogočali reproducirati bistveno boljšo sliko kot tisti, ki jih je zdaj moč kupiti. Sistem, ki ga označujejo S-VHS, bo omogočil sprejemati 430 vrstično sliko (tradicionalni VHS sistemi omogočajo sprejem 2309 vrstične slike), potrebna pa bo tudi nova, temu sistemu prilagojena snemalna kaset. Japonske televizijske hiše že zdaj uporabljajo format slike s 330 vrsticami, kar pomeni, da jim bodo novi videorekorderji že omogočili boljšo sliko. Ta video naprava bo za približno četrtino dražja kot zdajšnje, na trgu pa bodo že poleti. Kot trdi proizvajalec, se Matsushita, Mitsubishi, Hitachi in Sharp že dogovarjajo o standardizaciji videorekorderjev.

Manj Japonskih robotov

Japonske tovarne robotov so lani zmanjšale proizvodnjo robotov za 7 odstotkov v primerjavi z letom poprej in sicer so jih izdelali v vrednosti 280 milijard jenov. To je prvo zmanjšanje proizvodnje robotov po letu 1980, ko je letna stopnja rasti proizvodnje znašala med 10 in 30 odstotki. Lani se je sicer povečala prodaja robotov za avtomobilsko industrijo, še posebej v ZDA, zato pa se je zmanjšalo povpraševanje po robotih za elektronsko industrijo in proizvodnjo polprevodnikov.

Valovanje – možni vir energije

Medtem ko je Velika Britanija zapravila 2 milijona dolarjev za raziskavo, katere sad je bilo poročilo, v katerem je rečeno, da se izkoriščanje energije valovanja ne bi izplačalo, je Norveška samo z 1,1 milijona dolarjev zgradila kar dva prototipa centrale, ki pretvarja energijo valov v električno. Prvi stolp, v katerem niha vodni steber (Oscillating Water Column ali OWC na sliki), deluje že leto dni in dodatno polni električno omrežje na zahodnem delu Norveške. Skupaj s 50 metrov oddaljeno enoto Tapchan dajeja elektriko po manj kot 4 penije na kilovatno uro.

Centralno Tapchan je postavila družba Norwave, ki je izpopolnila postopek za usmerjanje valov. Z betonskimi ploščami usmerjajo valove na tisti del obale, kjer se valovanje okrepi in se poveča njihova potencialna moč. Norwave je tudi razvila računalniško tehniko za ugotavljanje »vročih točk«, krajev, kjer relief podvodnih skal naravno krepi valovanje. Našli so jih v južnem Pacifiku, ob Baliju itd.

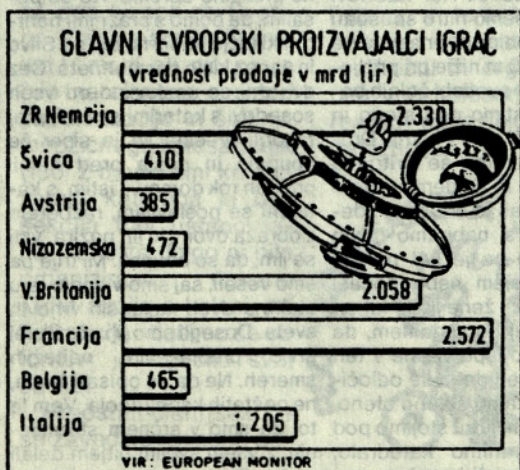
Družba Kvaerner pa je ministrstvu za nafto predlagala izpopolnjen načrt za 10-megavatno centralo, ki bi začela obratovati pred letom 1990. Načrt je narejen na temelju prototipa OWC. Po tem načrtu pridejo valovi do temeljev 20 metrov visokega jeklenega ali betonskega valja. Voda vdre v stolp in deluje kot bat, ki poriva zrak naprej in nazaj skozi Wellsovo turbino na vrhu valja. Ta enota (razvil jo je profesor Alan Wells s Queen's University v Belfastu) sta simetrični turbini, ki se vrtita v isti smeri ne glede na to, v katero smer teče zrak skozi lopatice. Enainpoltonski rotor žene 500-kilovatni generator moči.

To desetmegavatno centralo bodo verjetno postavili v Bergenu, drug poleg drugega bo stalo 10 stolpov (verjetno betonskih in ne jeklenih), visokih 25 metrov in z 18-metrsko odprtino proti morju.

Prototip pa ima še celo vrsto pomanjkljivosti. Največji valovi povzročijo predviri udar vode, ki poveča vpadni kot zraka na turbine, preseže zastojni kot in vrtilnega momenta ni več. To povzroča resno fluktuacijo moči. Tega problema zaenkrat še niso zadovoljivo rešili, čeprav se z njim ukvarja več znanstvenih skupin, poleg družbe Kvaerner še na Queen's University v Belfastu in na Portugalskem.

Telefoniranje brez denarja

Zahodnonemška pošta že preskuša nov sistem telefoniranja iz javnih celic. Uporabnikom ne bo več treba brskati za drobižem, zvezo namreč vzpostavi kartica, na katero se odzove računalniški sistem v telefonskem aparatu. V takšne naprave se pač ne bo splačalo vlamljati!

Glavne značilnosti letošnje resolucije

Predlog občinske resolucije za to leto poudarja predvsem naslednje cilje družbenoekonomskega razvoja. V prvi vrsti gre za povečanje industrijske in kmetijske proizvodnje. Med glavnimi nalogami je nadalje povečanje izvoza še zlasti na konvertibilno področje, uresničevanje začrtane tehnološke, znanstvene in izobraževalne preobrazbe ter pospešitev procesa tehnološkega in organizacijskega posodabljanja, katerega osnova bo zlasti projekt »P«. Ni naključje, da je med osrednjimi postavkami letošnje občinske resolucije tudi pospeševanje drobnega gospodarstva. Pri postavitvi materialnih okvirov razvoja pa resolucija poudarja izhodišča, ki jih predstavlja ocena sedanjega stanja, problematika, pogoji in možnosti razvoja, nadalje cilje srednjeročnega obdobja ter zahtevo, da mora biti resolucija realna in mobilizacijsko naravnana. Glede na vse to resolucija predvideva, da bo letošnje izvajanje nalog srednjeročnega načrta potekalo v naslednjih okvirih: družbeni proizvod bi se naj povečal za 3,6 % (v republiki 3,5 %), industrijska proizvodnja bi naj bila večja za 3,5 % (2,6 %), kmetijska proizvodnja v občini za 4 %, (v republiki za 3 %), zaposlenost za 0,7 % (v SRS za 1,4 %), produktivnost za 2,8 %, (v SRS za 2,2 %), skupen izvoz za 8 %, (v SRS za 6 %).

Tako številke o najpomembnejših postavkah občinske resolucije za 1987. leto, pri vsem tem pa ne kaže pozabiti, da je ena od najpomembnejših nalog izboljšanje akumulativne sposobnosti gospodarstva. Konkretne naloge, ki jih morajo zajeti gospodarski načrti v organizacijah združenega dela in ki jih bo spremljal tudi izvršni svet so: delež akumulacije v dohodku se mora povečati, nadalje se mora izboljšati struktura virov obratnih sredstev in ne nazadnje – izboljšati se mora tudi ekonomičnost poslovanja.

Predvideno stopnjo rasti industrijske proizvodnje resolucija utemeljuje z dobro oskrbo proizvodnje, nadalje v manjši meri z aktiviranjem novih naložb, na povečani produktivnosti dela, na podlagi izboljšanja izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti, povečanja izmenkega koeficienta in prav tako

na večanju vloge in izkoristkov rezultatov razvojno raziskovalnega dela ter inovativne dejavnosti. Seveda pa mora svoj delež v gospodarski dinamiki za razvoj prispevati tudi drobno gospodarstvo. Zato bodo aktivnosti in ukrepi na tem področju konkretizirani v ustreznem dogovoru na ravni občine. Izreden delež bo imela tudi letos kmetijska proizvodnja. Njeno povečanje za 4 % je utemeljeno s polnim izkoristkom vseh naravnih možnosti, z uporabo več znanja v pridelavi, s pravočasno pripravo in izvedbo del ter z organizirano družbeno pomočjo.

Seveda pa v tem okviru ne gre prezreti še drugih nalog, tako na področju preskrbe in blagovnih rezerv, zaposlovanja in razvoja kadrov, zahtevnih nalog na področju družbenih dejavnosti, pri urejanju prostora, v stanovanjskem in komunalnem gospodarstvu, varstva okolja, SLO in družbene samozaščite itd., torej nalog, ki vse skupaj in ne samo nekatere predstavljajo celotno občinsko resolucijo in zato delovne naloge na vseh področjih našega življenja.

»Kri za življenje«

Krvodajalstvo je zelo pomembna družbena dejavnost – je družbena vrednota in odraz stopnje visoke osveščenosti ljudi v socialistični samoupravni humani družbi.

Krvodajalstvo je zelo pomembno tudi iz gospodarskega vidika, saj uspešno in hitro zdravljenje pomeni velik prihranek za posameznika in za skupnost. Veliko prometnih nesreč, nesreč pri delu in raznih obolenj, uspešno zdravijo le s krvjo in njenimi derivati.

Krvodajalstvo je v Celju pričelo leta 1948, ko je bil ustanovljen oddelek za transfuzijo. Naraščanje potrebe po krvi je bilo vedno večje, pridobivanje krvodajalcev pa vedno težje. Z aktivnostjo RK, sindikalnih organizacij in drugih dejavnosti je število darovalcev krvi iz leta v leto raste – od 1600 leta 1953 na 3560 lani. Žal pa je opaziti rahlo stagnacijo.

Nasprotno temu je prisoten stalni porast potreb po krvi in prav to narekuje takojšnjo širšo politično akcijo za pridobivanje novih in novih krvodajalcev.

Socialistična zveza delovnega ljudstva

Za učinkovitejše delovanje stanovanjskega in komunalno cestnega gospodarstva. – Na minuli seji Predsedstva OK SZDL, ki je bila 26. januarja, so razpravljali o uresničevanju lanskih načrtov in predlogih načrtov stanovanjskega in komunalno cestnega gospodarstva v občini Celje za leto 1987. Predsedstvo je sprejelo analizo lanske dejavnosti obeh gospodarstev, podprlo njihov načrt za letošnje delovanje in sprejelo več sklepov. Zavzelo se je za uveljavljanje ekonomske stanoarine in za povečanje sredstev za celotno komunalno dejavnost. Krajevne konference SZDL in svete potrošnikov v KS je zadoščilo, da preverijo delovanje hišne samouprave in da jih tam, kjer ne delajo, na novo ali ponovno aktivirajo. Krajevne konference ali sveti skupščin krajevnih skupnosti morajo preveriti stanje v stanovanjskih blokkih, kje so hišni-

ki in kje jih ni, in v sodelovanju s samoupravo stanovanjsko skupnostjo začeli ukrepati za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti. Predsedstvo skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti pa mora vzpostaviti stike z delegacijami, predvsem tistimi, ki slabo delajo.

V zvezi z vzdrževanjem okolij, čiščenjem plačnikov in drugih javnih površin se je predsedstvo zavzelo za doslednejše izvajanje odlokov. Ponovno je tudi predlagalo, da se delegati v republiški cestni skupnosti in v zboru občin republiške skupščine učinkoviteje zavzemamo za hitrejše razreševanje cestne povezave Celja z Ljubljano, koordinacijski odbor za komunalno in stanovanjsko gospodarstvo pa je zadoščilo, da se s TOZD Ogrevanje pri celjski komunali dogovori o vlogi kurilnih odborov. V to razpravo naj bi se vključili tudi sveti potrošnikov.

Predsedstvo je sklenilo

NASVETI ZDRAVSTVENEGA DOMA

Nepravilno polnjenje akumulatorja je nevarno

Marsikateri voznik motornega vozila ima pozimi težave z zaganjanjem motorja, ker se olje v menjalniku in elektrolit (žveplena kislina) v akumulatorju močno ohladi. Med zaganjanjem se lahko akumulator izprazni in takrat si vozniki pomagajo z električnim polnilcem. Pri polnjenju pa se sprošča eksplozivni plin in pri nepravilnem ravnanju lahko raznese akumulator.

Med polnjenjem ne smemo nikoli povzročati iskenja, ki nastaja pri pritrdjevanju, premikanju ali odstranjevanju spojk polnilca, če so le-te pod napetostjo. Akumulatorskim odprtinam se ne smemo približati z gorečo vžigalico ali s kakršnimkoli drugim gorečim predmetom. Nevarna je celo iskra iz vžigalnika. Pri zaganjanju motorja s pomočjo električnih kablov s spojkami ne smemo spojk naprej pritrditi na pole izpraznjenega akumulatorja. Najprej moramo priključiti prenosne kable na polni akumulator.

Kaj storimo, če pride do nesreče?

Če brizgne žveplena kislina v oko, naj poškodovanec leže na hrbet, dva človeka pa naj mu razširita očesno režo tako, da mu s palci vlečeta obe vekli narazen ter v tako razprto oko vlijeta vodo iz kozarca v oko in ga večkrat spereta. Če ni kozarca, si pomagamo s čistim robcem. Namočimo ga v vodo in ožmemo v oko. Nato oko obvežemo in poškodovanca odpeljemo v zdravstveni dom, k očesnemu zdravniku ali na nezdodni kirurški oddelek.

Če se drobci akumulatorjevega ohišja zadre v oko ali ga celo perforira, je treba nemudoma k zdravniku. Če je v oko brizgnila še kislina, oko ravno tako speremo, obvežemo obe očesi in poškodovanca takoj odpeljemo na očesni oddelek bolnišnice. Kadar kislina brizgne po obleki in koži, obleko odstranimo, vidne kapljice pa s suhim blagom ali vato obrišemo. Pri tem moramo paziti, da jih ne razmazemo po koži ali da si še sami ne opečemo prstov. Nato kožo temeljito speremo z vodo. Še bolje je, če jo speremo z raztopino sode, apna ali z milnico, ker s tem kislino nevtraliziramo.

Občinski proračun za leto 1987

Po predlogu naj bi znašali skupni letošnji prihodki občinskega proračuna 2.764.030.000 dinarjev, od tega naj bi šlo za občinske potrebe 2.749.030.000 dinarjev, razlika pa za tekočo proračunsko rezervo. Po predlogu izvršnega sveta naj bi bilo za dejavnost organov občinske družbenopolitične skupnosti na voljo nekaj več kot eno milijardo dinarjev, za pravosodne organe 467 milijonov dinarjev, za skupščinsko dejavnost in izvršni svet 95 milijonov din, za dejavnost družbenopolitičnih organizacij 123 milijonov dinarjev, za negospodarske naložbe 53 milijonov, za socialno varstvo 91 milijonov, za zdravstveno varstvo 7 milijonov, za komunalno dejavnost 22 milijonov, za dejavnost krajevnih skupnosti 147 milijonov itd.

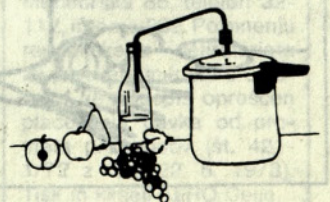
Koliko hrane bomo potrebovali?

Prehrambena bilanca celjske občine je pomemben dokument občinske resolucije, sicer pa tudi zrcalo, kolikšne so skrbi tistih organizacij, ki skrbijo za prehrano naših delovnih ljudi in občanov. Po tej bilanci bomo letos v občini potrebovali: tri in pol milijona litrov mleka, 300 ton sirov in skute, 580.000 litrov jogurtov in smetane, 50 ton čajnega masla, 7 milijonov kosov jajc, 6.400 ton moke, 1.300 ton sladkorja, 1.100 ton olja, 100 ton margarine, 160 ton riža, 400 ton testenin, 3.900 ton mesa, 4.200 ton zelenjave in še in še.

Novo v Muzeju revolucije

V Muzeju revolucije, na Trgu V. kongresa, so odprli stalno razstavo »Celje v obnovi in socialistični izgradnji od 1945. do 1950. leta«. Nova razstava je dobila svoj prostor v tistem delu, ki ga je ustanova pridobila pred kratkim, sicer pa gre za prvi prikaz povojne graditve enega od območij v Sloveniji. Seveda pa je to le prvi korak muzejskega kolektiva na poti, ki naj prikaže razvoj Celja tudi v poznejših letih po vojni. Nič kaj razveseljuje ni, da je bilo za to obdobje, torej za prvih pet let po vojni, na voljo zelo malo gradiva.

svojo sejo z imenovanjem 17-članskega koordinacijskega odbora za izgradnjo kabskega in distribucijskega sistema. Odbor bo deloval pri predsedstvu OK SZDL.

Bolezni srca in ožilja so v porastu

Mnogi se še spominjate, da so bila prizadevanja zdravstvenih služb in drugih organiziranih skupin v povojnih letih zelo angažirano usmerjena na zatiranje nalezljivih bolezni. Z dobrosmerjenimi akcijami in zavestnim sodelovanjem prebivalstva, z dvigom prosvetljenosti, vsesplošnega materialnega standarda, boljših stanovanjskih razmer, higijene, prehrane, z odkritjem vedno novih uspešnih zdravil in cepiv, smo nalezljive bolezni zatrli, oziroma jih omejili v znosno oviro. Umrljivost otrok in novorojenčkov je padla na minimum.

Malo koga danes pri nas trajno vznemirja misel na: pegavi tifus, grizo, kugo, davico, kolero, črne koze, malarijo, tuberkulozo, trahom, torej tiste bolezni, ki so nekoč povzročale izomrtje ali iznakaženje dobesnega dela generacij. Spomnimo se, koliko mladih ljudi je pobrala samo tuberkuloza. Preveč smela ali pa neodgovorna bi bila trditve, da smo do teh bolezni lahko ravnodušni. Daleč od tega, posebno v tem času naglih in številnih gibanj ter mešanji ljudi iz različnih krajev sveta, v kar jih silijo različni interesi, najčesteje poslovni, turistični pa tudi verski. Hočemo le reči, da te bolezni, ne predstavljajo več tistega problema kot nekoč; poznamo jih, imamo uspešna zdravila in cepiva proti njim, znamo jih omejiti in uspešno obvladati. Ko smo že mislili, da je najhujše mimo, je stopilo v ospredje novo neu-

godno dejstvo na področju zdravstvenega varstva prebivalstva. Morali smo se soočiti s spoznanjem, da pri vsem napredku medicine, še ne znamo uspešno obvladati naraščajočih obolenj srca in ožilja ter rakastih obolenj. (V novjšem času pa nas je presenetil še aids – Sida). Izgleda, da je porast teh obolenj tem večji, čim bolj je neka dežela razvita in civilizirana. Ta porast, če k njemu pristejemo še prometne nesreče, je tolikšen, da izniči rezultate dosežene na področju nalezljivih bolezni in umrljivosti otrok.

Verjetno bi bil prehitel in napačen zaključek, da gre ta porast pripisati daljši življenjski dobi, ki je v teh deželah najbolj očividna.

Delno to drži, ne pa v celoti. Res je namreč, da so obolenja srca, ki so v porastu, posledica arteriosklerotičnih sprememb na ožilju, ki je spremljevalka starejših letnikov. Prav tako je tudi res, da so rakasta obolenja pogostnejša med starejšimi prebivalci. Vendar ugotovitve številnih študij po svetu pa tudi naša opažanja in ne nazadnje, vaše lastne izkušnje kažejo, da se vse več obolelih zaradi srčnega infarkta in žrtev tega obolenja pojavlja med mlajšimi ljudmi, mnogi so med vašimi znanci. Ti podatki nas naravnost silijo k domnevi, da z našo »civilizacijo« nekaj ni v redu. Da ta s svojimi zahtevami prenaša ruši dosedanje harmonijo življenja, medsebojne odnose,

hranjenje in ponašanje, na kar se še nismo znali prilagoditi in zato nanje bolezensko reagiramo, nekateri bolj, drugi manj. Je tu vzrok?

Kjeroli že je, ob vsem tem spoznanju ne moremo stati križem rok in čakati, kar bo pa bo! ali pa: kar nam je usojeno, temu ne bomo utekli. To je poraz, ki ga pa ne sprejemamo in ne priznavamo! Danes vemo, da je koronarna bolezen sklerozna ali poapnenje koronark, ki je osnova za angino pectoris in srčni infarkt (v naslednjih prispevkih bomo o njih natančneje govorili) povezana za določenimi dejavniki tveganja (rizičnimi faktori), ki jih je možno pravočasno, že v predsimptomatski fazi odkriti in na srečo, v veliki večini s pravnimi ukrepi nadzorovati in korigirati. Vemo, da so ti najvažnejši dejavniki tveganja: zvišan krvni pritisk, povečana vrednost maščob v krvi, znižana toleranca do ogljikovih hidratov – sladkorna bolezen, povišane vrednosti sečne kisline v krvi, pretirano kajenje, fizična neaktivnost in prekomerna telesna teža. Pogostnejša je pri moških, kot pri ženskah. Izgleda, da se v nekaterih družinah pogostneje pojavlja. Čim več dejavnikov tveganja je pri osebi, tem večji je rizik.

V svoji praksi se nam vedno bolj utrjuje prepričanje, da je zelo važen dejavnik pri nastanku srčnega infarkta (pogosto edini najden, vedno pa prisoten), emocionalnost človeka, njegov pozitiven ali negativen odnos do stvari in okolice: eksplozivnost, agresivnost, nestrpnost, sovražnost, z eno besedo, stalna prikrita ali manifestna konfliktnost do okolice.

V ilustracijo naj navedem rezultate raziskave v bolnici Mount Zion v San Franciscu, da človek, ki nagiba k brezobzirnemu konkurenčnemu boju, je častihlepen, napadalen, nestrpen pri čemer se pogosto čuti ogroženega, na svoji poti zaviiranega, hitro užaljenega, prej postane žrtev srčnega infarkta, kot pa ona vrsta ljudi, ki so bolj sproščeni in jim je manj mar družbena uspešnost.

Dr. Lojze Števanec
internist

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta

KOLAR Roka

se vsem sodelavcem TOZD Radiatorji iskreno zahvaljujem za izraze sožalja in denarno pomoč
Kolar Slavko

Srečanje z »Abrahamom«

V TOZD Servis in trgovina je 16. februarja slavil 50-letnico svojega življenja in dela Vodičar Andrej, sodelavec, ki je zvest našemu kolektivu že od 1962. leta.

Ob njegovem življenjskem jubileju so mu sodelavci pripravili darilo in zaželeli še veliko zdravja in uspehov pri nadaljnjem delu. Seveda je ob tej slovesnosti sledil še skupinski posnetek za spomin.

Še so pošteni med nami

Rada bi se zahvalila medicinskemu osebju OBRATNE AMBULANTE EMO za skrb in pomoč, da sem našla izgubljeno toaletno torbico, v kateri je bil zlat prstan – moj drag spomin.

Hvala tudi poštenemu najditelju, ki je torbico v čakalnici obratne ambulante našel in predal sestri.

Še enkrat hvala

M. Kralj

Sporočilo sodelavcem

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam iz Lužilnice kakor tudi ostalim. Za izkazano pozornost in dragoceno darilo, ki mi bo drag spomin nanje.

Vsem pa želim še veliko delovnih uspehov, zdravja in medsebojnega razumevanja.

Matija Kroflič

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam iz službe kontrole kvalitete, zavijalnice, montaže kakor tudi prebirkam za izkazano pozornost ob slovesu in dragoceno darilo, ki mi bo drag spomin.

Vsem v kolektivu pa želim še mnogo delovnih uspehov.

DREV Zdenka

ZAHVALA

Ob bridki izgubi dragega očeta

LAPAN Ivana

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za izraze sožalja, darovani venec, cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Žalujoči sin Ivan

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta

JAGER Ivana

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem in TOZD EMOKONTEJNER za darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

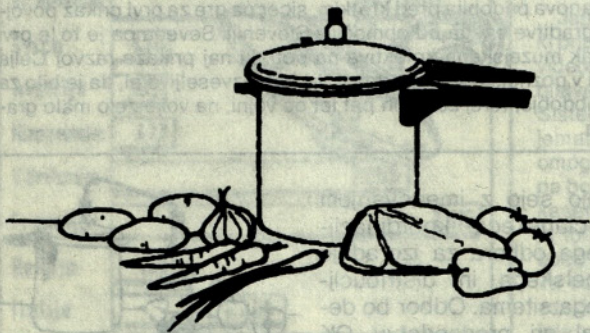
Žalujoči sin z družino
Ivan JAGER

OBVESTILO Zainteresiranim za nakup lonca Ekonomik

Že vrsto let obstaja v naši delovni organizaciji možnost nakupa lonca EKONOMIK v III.a kvaliteti za člane kolektiva. V zvezi s tem se je vodila v alu oddelku TOZD Posoda pri tov. Čokliču posebna evidenčna lista na katero so se vpisali zainteresirani za nakup lonca EKONOMIK v III.a kvaliteti in s tem v zvezi tudi odgovarjajočo ceno.

Zaradi organizacijske logičnosti je prišlo s 1. februarjem 1987 do spremembe mesta vpisa na evidenčno listo.

Evidenčni vpis interesentov za nabavo loncev Ekonomik v III.a kvaliteti se odslej vrši v skladišču gotove posode pri tov. KORPNIK Stanetu, kjer so ti lonci tudi uskladiščeni in od tam dalje distribuirani v našo industrijsko prodajalno, kjer jih kupci lahko prevzamejo.
Vodstvo TOZD Posoda

Kadrovske vesti

OD 1. 1. 1987 DO 31. 1. 1987

Sprejeti na delo:

DRAGAN-RADONIČ Natalija, BRANCE Karmen, GERATIČ Savinka, PLANK Aleš – vsi DSSS; BOBNAR Roman – TOZD Vzdrževanje; STOKLAS Jože, FRECE Slavko, VRHOVŠEK Peter, FIDERSEK Roman, ČALASAN Srečko, PRIVŠEK Drago, HARINSKI Vinko, KERŠ Silvester, KNEZ Franček – vsi TOZD Posoda; LEVAK Srečko – TOZD Kotli; KORBAR Nenad – TOZD Kontejner; TOMAŽIČ Valter, POTOČNIK Silvo – oba TOZD Radiatorji.

Iz DO so odšli:

OVCAR Justina, MLEKUŠ Ferdinand, STOJNŠEK Adolf, GUČEK Bojan, ČALASAN Srečko – vsi TOZD Posoda; BRATINA Vladimir, PREJAC bojan – oba DSSS; COCEJ Peter, BEČIROVIČ Zijad – oba TOZD Kontejner; VODIŠEK Mirko, KUKOVIČ Darko – oba TOZD Kotli; JESENSEK Dušan, BAUMKIRHER Janez – oba TOZD Servis in trg.

Umrli je:

ČAKŠ Franc (12. 10. 1927–2. 1. 1987) Orodjarna.

Premešeni iz TOZD v TOZD

SUHOLEŽNIK Marjan iz Kotli v Kontejner s 1. 1. 1987; ZAVERSNIK Robert iz Vzdrževanja v DSSS-razvoj s 1. 1. 1987; KRAJNC Teodor iz Vzdrževanja v DSSS-razvoj s 1. 1. 1987; LUKMAN Janko iz Kotli v DSSS-PT s 1. 1. 1987; ZUPANC Albin iz Frit v Radiatorji s 16. 1. 1987.

Poročila se je:

SOVIČ Jožica – LIPOVŠEK – TOZD Posoda.

Sprememba priimka in imena:

ELJŠANI Skender – PRATNEKER Andrej – TOZD Posoda.

Kolar Anton – 50-letnik

Pred kratkim oziroma 17. januarja 1987 je naš sodelavec Kolar Anton iz TOZD Posoda (obrat emajlirnica) slavil pomemben življenjski jubilej – 50-letnico rojstva.

Našemu kolektivu je zvest že od leta 1955. Znan je kot vesten in prizadeven delavec, ki ni nikoli zanemarjal svojega dela in ki vedno, kadar je potrebno, priskoči na pomoč mlajšim sodelavcem. Zaradi vseh teh vrtilin je tudi cenjen v sredini, kjer dela.

Ob življenjskem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo še veliko uspeha pri nadaljnjem delu ter sreče in zdravja v krogu domačih.

Žreb je odločil

Izid žrebanja novoletne nagradne križanke. Med pravilno rešenimi križankami smo z žrebom razdelili nagrade takole:

1. nagrada 2.000,– din – KORPNIK STANE – TOZD Posoda, skladišče
 2. nagrada 1.500,– din – PILKO LEOPOLD – DSSS, odprema
 3. nagrada 1.000,– din – KOROŠEC DARE – TOZD Kotli, tehnologija
 4. nagrada 500,– din – KIDESS BECHARA – TOZD Kotli, tehnologija
- Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

RAZPIS ZA PODELITEV

SREBRNEGA
ZNAKA ZSS ZA LETO 1987

Občinski svet ZSS Celje bo v letu 1987 podelil največ 5 srebrnih znakov ZSS osnovnim organizacijam zveze sindikatov in največ 25 srebrnih znakov ZSS posameznikom, članom sindikata.

Po pravilniku o podelitvi srebrnega znaka ZSS se srebrni znak podeli:

- organizacijam ali organom Zveze sindikatov v organizacijah združenega dela oz. delovnih skupnostih za učinkovito utrjevanje vloge zveze sindikatov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja in
- posameznikom, članom zveze sindikatov za izjemen prispevek pri izpolnjevanju temeljnih nalog zveze sindikatov še zlasti za uveljavljanje ter krepitev samoupravne vloge in položaja delavcev.

Srebrni znak se podeljuje za izjemne dosežke pri neposrednem izpolnjevanju poglavitnih nalog, stališč in dokumentov zveze sindikatov, predvsem pri izpolnjevanju vloge zveze sindikatov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja; izpolnjevanju ciljev in nalog gospodarskega in družbenega razvoja ter stabilizacije; smotrnem upravljanju z družbenimi sredstvi ter uveljavljanju načela delitve po delu in njegovih rezultatih ter vključevanju v samoupravno združevanje dela in sredstev oziroma v proizvodno dohodkovno povezovanje in sodelovanje.

Podelitev srebrnega znaka ZSS osnovni organizaciji ali organom ZSS v OZD oz. delovni skupnosti predlaga predsedstvo ali drug organ občinskega sveta ZSS ali občinski odbor sindikata delavcev dejavnosti, posameznemu članu zveze sindikatov pa organizacija ali organ zveze sindikatov oz. sindikata delavcev dejavnosti. Predlog za podelitev srebrnega znaka organizaciji ali organu ZS mora vsebovati: naslov predlagatelja, popoln naslov predložene OZS ali organa ZS, utemeljitev razlogov za podelitev z navedbo uspešno opravljenih dosedanjih nalog.

Predlog za podelitev srebrnega znaka za posameznega člana ZS pa mora vsebovati: naslov organa, ki ga predlaga, osebne podatke kandidata (ime in priimek, rojstni podatki), točen naslov organizacije združenega dela, kjer združuje delo,

Odšli v pokoj

KRALJ Olga (6. 6. 1936) – TOZD Odpreski in avtokolesa. Zaposlena v EMO od 24. 11. 1953. Upokojena 30. 11. 1986

DREV Zdenka (10. 2. 1933) – DSSS, Služba kontrole kvalitete. Zaposlena v EMO od 24. 9. 1957. Upokojena 1. 3. 1987

MESARIČ Jožica (19. 3. 1932) – TOZD Posoda, emajlirnica. Zaposlena v EMO od 15. 2. 1961. Upokojena 19. 3. 1987

opis del in nalog, ki jih opravlja, pregled dosedanjih funkcij v samoupravnih, delegatskih in DP organih, pregled do sedaj prejetih družbenih priznanj in državnih odlikovanj, utemeljitev razlogov za podelitev srebrnega znaka ter da aktivno deluje v organih sindikata vsaj dve mandatni obdobji.

Tako oblikovane predloge posredujete na naslov: Občinski svet ZSS Celje, Gledališka 2, Odbor za sindikalna priznanja, najkasneje do 1. 4. 1987. Predlogov, ki bodo prispeli po tem roku, odbor ne bo obravnaval.

Svetujemo, da za leto 1987 obnovite event. predloge iz prejšnjega leta, ki niso bili upoštevani v letu 1986 in so še aktualni. Hkrati pozivamo, da evidentirane kandidate za ZLATI ZNAK ZSS, na enak način utemeljene predloge pošljite čim prej.

Emajlirec

Časopis izhaja dvakrat mesečno kot glasilo delovne organizacije EMO Celje in ga prejemajo vsi člani te delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor.

Glavni in odgovorni urednik: Viki Klenovšek. Tehnična oprema: Jože Kuzma. Naslov uredništva: Celje, Mariborska 86, telefon 32-112, interna 262. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen plačevanja davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 22. 5. 1973). Tisk in klišei AERO Celje.

Humor

Na sindikalni zabavi obujata prijatelja spomine na počitnice ob morju.

»Ali ti je bilo deskanje všeč?«

»Pa še kako! Tolikokrat sem padel v vodo, da sem si prihranil denar za potapljaški tečaj!«

x x x

Precej obilna ženska je stopila na pokvarjeno tehtnico in vrgla kovanec v režo. Tehnica je pokazala 45 kg. Pijanček, ki je stal poleg se je zgrozil:

»Strašno, ta ženska mora biti votla!«

Možak pije v gostilni vino, mlaska in si proti svetlobi ogleduje barvo vina. Potem potegne gostilničarja za rokav.

»Ali ti veš, kakšna je razlika med tem vinom in tistim, ki si ga točil na razstavi?«

»Jaz vem, ti pa samo slušiš!«

x x x

Vlado sedi ves žalosten za šankom.

»Kaj pa je s teboj?« ga vpraša gostilničar.

»Žena je pobegnila z mojim najboljšim prijateljem,« zastoka Vlado, »in brez nje ga je moje življenje brez smisla!«

x x x

Prometnik ustavi voznika, ki je pri rdeči luči peljal skozi križišče in mu ponudi svojo službeno pištolo.

»Čemu pa mi bo to?« se brani voznik.

»Le vzemite jo, s tem gre hitreje!«

x x x

Vinko toži sodelavcem: »Spijem dvakrat dva deci in že imam težave z odhodom na delo. Moral se bom odvaditi...«

»Piti?«

»Ne, hoditi na delo.«

x x x

Prijatelja se bahata v gostilni.

»Poleti sem bil na Niagarskih slapovih. Ali si moreš misliti, kaj sem tam videl. Nekdo je priplaval po slapu navzgor!«

»To sem bil vendar jaz!« se pohvali drugi.

x x x

»Ali si že zajtrkoval Jože?«

»Še nobene kapljice!«

x x x

»Halo Drago, celo večnost te že nisem videl! Tujina?«

»Ne, samica.«

x x x

»Izgini!« zavpije žena. »Kako mi sploh moreš pogledati v obraz?«

»S časom se moraš vsemu privaditi,« odvrne mož.

x x x

»Moj sin hoče na vsak način postati avtomobilski dirkač. Le kaj naj storim?«

»Ne stojte mu na poti!«

x x x

»Nekaj strašnega vidim,« prerokuje vedeževalka na novoletni večer. »Vaš mož bo jutri umorjen!«

»To sama vem,« ji vpade v besedo žena, »mene zanima samo to, če me bodo oprostili!«

x x x

Gostilničar je sijal od zadovoljstva, ko se mu je vselila prijetna plavalaska. Želel ji je dobro počutje in ji izročil dva ključa.

Lepotica se mu je zahvalila s sijočim smehljajem rekoč:

»Tu je stanarina za prvi mesec!« in mu dala en ključ.

x x x

Pijanček sili na cesti v dekle in ta mu eno primaže.

»O, hudiča, kaj sem že doma?« se začudi.

x x x

Neki turist vpraša miličnika: »Ali bi mi pomagali? Rad bi prišel v živalski vrt!«

»Kot kaj?«

»Svetujte no, natak, Skopuški mož:« Tako drakakšno vino bi predlagali za ge nedrčke si kupuješ. Le današnje obletnico poro- zakaj, saj nimaš nič posebnega spraviti vanje!«

»To je odvisno od tega, ali »Če pa je temu tako,« se želite proslavljati ali pozabiti!« odreže žena, »zakaj pa ti potem nosiš hlače iz najboljšega kamgarna?«

x x x

Rešite za zabavo

NIKAR NE VERJEM V SVOJO DRAGO, KER TI Z JOKOM....	NE SAMO KOD ILICE TUDI AM- RICIJE...	ELEKTR. MORSKA RIBA	EP GRČK. PESNIKA AUTI MAHDA	PISATELJ PERDU	SLOVEN. PISEC (IGO)
MASHEN PRST					
NOGOM. OSJEKA (AUTE)					
MARIJ. RADNJSKA NAROVED.					
DEL STOPALA				SIV KONJ	IZOBRAZ- BA, VZGOJA
RICK SPRING- FIELD		HRV. PIS. VELJANO- VIC PRVAK			
ATENSKI HEROJ					
ITALIJ. SLIKAR (GIORGIO)					
LAVO ČERMEJ		POSODA ZA PEPEL UMRLIH	EDVARD KOCBEK ITAL. IGA. MIRANDA		
SEV. PRED- MESTJE (LJUBLJANA)					
GRŠKI JUNAK PRE TRAJO					MIGILO POL O KOVO ŠEV. SURAB JUDRANJSKO MOJE PREMOR
SVIT, JUTRO					
AMER. IGRALKA GARDNER			AM. IGRAL. DEREK POLITIČNO ZATONCE		
STEFAN ZWEIG		WIZ. DACH. SCHEWIK INDONEZ. OTOČKA SKUPINA			
SPREMILJ. POTEPUHA OSKARJA					
POKLON DAR					
DEL OPTIČNE PRIPRAVE					

-SLAVI-

